

Globala utmaningar - vårt ansvar

Skrivelse om Sveriges politik för global utveckling

Foto: iStock Photo/ Duncan Walker

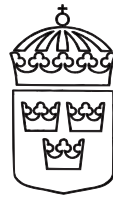
REGERINGSKANSLIET

Omslag: UD/PIK, foto Ingram/UN/iStockphoto
Tryck: Elanders, Stockholm, 2008
Artikelnr: UD 08.032
ISBN: 978-91-7496-382-3

Ytterligare exemplar av skriften kan beställas på
Utrikesdepartementets webbplats www.ud.se
E-post: information-ud@foreign.ministry.se
Telefon (växel): 08-405 10 00

Regeringens skrivelse

2007/08:89

Sveriges politik för global utveckling

Skr.
2007/08:89

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 17 mars 2008

Fredrik Reinfeldt

Gunilla Carlsson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för hur Sverige på ett effektivt sätt ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling som innebär att fattiga människor mer framgångsrikt kan dra nytta av globaliseringen. Regeringens utvecklingspolitik inbegriper både ett *effektivt bistånd* av hög kvalitet och en *samstämmighetspolitik* som omfattar samtliga politikområden. Politiken ska inriktas både på att bistå de fattiga länderna i deras specifika utmaningar, främja synergier mellan politikområden och hantera utvecklingshämmande politik i Sverige och inom EU, liksom att tackla globala utmaningar som utgör hinder för rättvis och hållbar utveckling. Såväl biståndet som andra politikområden ska bidra till detta. Utgångspunkten för regeringens utvecklingspolitik och skrivelsen är riksdagens beslut om regeringens proposition *Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) och dess betoning av samstämmigt agerande för att nå politikens mål om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Med denna skrivelse aviserar regeringen en nystart för politiken för global utveckling genom att konkretisera hur samstämmighet och samverkan kan stärka det samlade svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling. Regeringen understryker därmed det gemensamma ansvaret för utvecklingspolitikens genomförande. Finansiering av de åtgärder som regeringen redovisar i skrivelsen innebär inga ökade utgifter utöver i statsbudgeten beräknade ramar.

I skrivelsens *första avsnitt* redogör regeringen för sina utgångspunkter och motiv för ett förnyat fokus på genomförandet av politiken för global utveckling.

I skrivelsens *andra avsnitt* redogörs för sex globala utmaningar som regeringen inom ramen för huvuddragen i Sveriges politik för global utveckling identifierat som centrala för att nå målet om en rättvis och hållbar global utveckling och där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt: *Förtryck, Ekonomiskt utanförskap, Klimatförändringar och miljöpåverkan, Migrationsströmmar, Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot samt Konflikter och sviktande situationer*. För var och en av de sex utmaningarna har tre fokusområden identifierats. Syftet är att mer ingående hantera ett antal frågor som är centrala för att möta de globala utmaningarna, identifiera uppföljningsbara mål, stimulera samverkan och understödja metodutveckling.

I skrivelsens *tredje avsnitt* redogörs för hur regeringen avser att genomföra politiken. Det sker genom stärkt resultatstyrning, förbättrad kunskap och analys samt ett bättre nyttjande av systemen för beslut, styrning och internationellt påverkansarbete, inte minst inom ramen för EU.

I skrivelsens *fjärde avsnitt* sammanfattar regeringen de resultat som uppnåtts i genomförandet av politiken för global utveckling sedan den förra skrivelsen presenterades för riksdagen i maj 2006. Redovisningen bygger på de 65 mål som formulerades i 2005 (skr. 2004/05:161) och 2006 (skr. 2005/06:204) års skrivelser till riksdagen om politiken för global utveckling. Redovisningen är organiserad efter politikens huvuddrag såsom de har grupperats i tidigare skrivelser till Riksdagen.

I denna publika version biläggs en sammanfattning av regeringens resultatredovisning.

Innehållsförteckning

1	Nystart för Sveriges politik för global utveckling.....	5
2	Samverkan och samstämmighet för globala utmaningar.....	13
2.1	Förtryck.....	13
2.1.1	Yttrandefrihet.....	14
2.1.2	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.....	15
2.1.3	Organiserad brottslighet med fokus på människohandel.....	17
2.2	Ekonomiskt utanförskap.....	18
2.2.1	Finansiella marknader.....	20
2.2.2	Handel med jordbruksprodukter.....	21
2.2.3	Svensk handel och investeringar i utvecklingsländer.....	23
2.3	Migrationsströmmar.....	25
2.3.1	Arbetskraftsinvandring till Sverige och EU....	26
2.3.2	Remitteringar och återföring av kunskap till utvecklingsländer.....	28
2.3.3	Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar.....	29
2.4	Klimatförändringar och miljöpåverkan.....	31
2.4.1	Klimat: anpassning och utsläppsminskningar.....	32
2.4.2	Kemikaliehantering.....	34
2.4.3	Hållbar stadsutveckling.....	35
2.5	Konflikter och sviktande situationer.....	37
2.5.1	Säkerhetssektorreformer.....	39
2.5.2	Kvinnor, fred och säkerhet.....	40
2.5.3	Från konflikt till långsiktigt hållbar utveckling.....	41
2.6	Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot.....	43
2.6.1	Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel.....	44
2.6.2	Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder.....	46
2.6.3	Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder.....	48
3	Så ska politiken genomföras.....	50
3.1	Styrning, organisation och uppföljning.....	51
3.2	Kunskap och analys inom Regeringskansliet.....	53
3.3	Samverkan med svenska aktörer.....	54
3.4	EU 55	
4	Resultatredovisning sammanfattning.....	56
4.1	Grundläggande värden.....	56
4.1.1	Respekt för de mänskliga rättigheterna.....	56
4.1.2	Demokrati och god samhällsstyrning.....	57
4.1.3	Jämställdhet.....	58
4.2	Hållbar utveckling.....	58

4.2.1	Hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön	58
4.2.2	Ekonomisk tillväxt	59
4.2.3	Social utveckling och trygghet	61
4.3	Övriga huvuddrag	62
4.3.1	Konflikthantering och säkerhet	62
4.3.2	Globala gemensamma nyttigheter	62
4.4	Slutsats	63
	Bilaga - Förklaring till förekommande förkortningar	64
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars	66

1 Nystart för Sveriges politik för global utveckling

Hur ska Sverige effektivt bidra till en rättvis och hållbar global utveckling som innebär att fattiga människor i utvecklingsländer mer framgångsrikt kan dra nytta av globaliseringen? Riksdagen besvarade 2003 frågan genom beslutet om regeringens proposition *Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) och dess betoning av behovet av samstämmigt agerande för att nå politikens mål om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Drygt fyra år har gått och många av de utmaningar som världen står inför har blivit än mer påtagliga. Nationella, regionala och globala perspektiv sammanflätas allt mer. Nationell politik handlar allt mer om gränsöverskridande frågor som får internationella effekter. Behovet av samstämmighet och samverkan mellan politikområden för att hantera dessa gemensamma utmaningar har aldrig varit större än idag. Ändå har politiken hittills inte levt upp till de förväntningar som ställts på den. Med denna skrivelse förnyar regeringen fokus på den svenska politiken för global utveckling genom att understryka det gemensamma ansvaret för hanteringen av dessa utmaningar.

Däriigenom stärker Sverige sitt bidrag till uppfyllandet av millenniemålen, som slår fast att det globala samarbetet för utveckling ska stärkas.

Globaliseringen erbjuder nya möjligheter att lösa problem genom handel, ny teknik och värnande om universella värden som demokrati och mänskliga rättigheter. Det råder ingen tvekan om att det som världen nu upplever överträffar alla tidigare perioder av fördjupad internationalisering när det gäller antalet människor som omfattas av förändringarna och den takt i vilken förändringarna sker. Samtidigt saknar flera miljarder människor förutsättningar att fullt ut dra fördel av de möjligheter som globaliseringen skapar. Regeringens politik ska bidra till att bryta detta utanförskap. Globaliseringen skapar unika möjligheter för fattiga och utsatta människor att förbättra sina levnadsvillkor. Politiken för global utveckling utgör en central del i en globaliseringspolitik som tar fasta på världens gemensamma utmaningar.

Regeringens utgångspunkt är att utveckling ytterst drivs av människors egen vilja och förmåga. Ansträngningar för att bidra till utveckling i utvecklingsländerna och för att bekämpa fattigdomen i alla dess dimensioner måste inriktas på att skapa möjligheter för individer att öka sin levnadsstandard och stärka deras makt över sina egna liv. Därför måste vi ha kunskap om hur hinder på olika nivåer – lokalt, nationellt, regionalt och globalt påverkar individens möjligheter att påverka sin livssituation.

I syfte att stärka utvecklingseffekterna av olika politikområden lägger regeringen i denna skrivelse grunden för en ökad fokusering av utvecklingspolitiken. Rätt genomförd har Sveriges politik för global

utveckling alla förutsättningar att uppnå goda resultat. Den samlade utvecklingspolitiken berör hela Sverige. Den ska genomföras med utgångspunkt i den enskilda människans frihet och värdighet.

Vad innebär en rättvis och hållbar global utveckling?

Politiken för global utveckling och dess övergripande mål, att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, ligger fast.

En *rättvis* global utveckling innebär respekt för mänskliga rättigheter och demokrati och uppnås genom tillväxt som leder till minskad fattigdom. Utvecklingen ska komma alla till del.

Ekonomisk tillväxt är helt avgörande för fattigdomsbekämpning. En grundläggande och central aspekt av fattigdom är brist på resurser och ökade resurser skapas av ekonomisk tillväxt. Det finns inga exempel på länder som framgångsrikt har bekämpat fattigdom utan en uthållig ekonomisk tillväxt. En modern politik för global utveckling måste därför syfta till att bidra till tillväxt.

En *hållbar* global utveckling innebär att resurser ska användas på ett sätt som är långsiktigt effektivt och därigenom säkerställer att nuvarande generationers behov tillgodoses utan att kommande generationers förmåga att uppfylla sina behov äventyras. I det ligger en framsynt och uthållig hantering av gemensamma resurser, globala såväl som regionala, nationella och lokala, och en utvecklingsprocess som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar.

För att uppnå målet krävs att alla politikområden, inom ramen för egna områdesspecifika målsättningar, söker vägar för att stärka det svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling.

Samverkan och samstämmighet i flera riktningar

Att utrota fattigdomen, definierad som det tillstånd där människor saknar resurser, möjligheter, makt och personlig säkerhet för att påverka beslut och förbättra sina liv, är en av mänsklighetens största moraliska, politiska och ekonomiska utmaningar. Det är också en förutsättning för fred, stabilitet och hållbar utveckling. Fattigdomen är mångdimensionell, och därför måste också fattigdomsbekämpningen vara det.

Kampen mot fattigdom i dess olika uttryck förblir inte bara det överordnade målet för det svenska biståndet utan också en central utgångspunkt för den samlade svenska utvecklingspolitiken. Huvudansvaret för fattigdomsbekämpning och utveckling vilar på utvecklingsländernas regeringar. Samtidigt kan och ska Sverige bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta gör vi av solidariskt engagemang och för att vi har ett gemensamt ansvar för världens framtid. Det ligger även i vårt eget intresse.

Regeringens utvecklingspolitik inbegriper både *ett effektivt bistånd* av hög kvalitet och en *samstämmighetspolitik* som omfattar samtliga politikområden. Många andra politikområden har tillgång till instrument som kan ha större effekt på fattigdomens utbredning och djup, än de instrument som finns inom biståndet. Inrikespolitiska beslut i Sverige

kan få konsekvenser för fattiga människor i utvecklingsländer. Alla politikområden och policyinstrument som står till regeringens förfogande måste användas på ett samlat och samstämmigt sätt för att Sveriges bidrag till global utveckling ska bli så effektivt som möjligt.

Konsekvensen av bristande samstämmighet mellan olika politikområden riskerar att bli att åtgärder och beslut inom ett politikområde motverkar eller omintetgör regeringens ansträngningar och framsteg när det gäller global utveckling och fattigdomsbekämpning inom ett annat politikområde, t.ex. biståndet. Det blir exempelvis resultatet om vi å ena sidan inom utvecklingssamarbetet utformar insatser som främjar tillväxt, fri företagsamhet och handel, och å andra sidan inom EU indirekt medverkar till att EU inte ger fullt marknadstillträde till varor där utvecklingsländer ofta är konkurrenskraftiga. Bristande samstämmighet får också konsekvenser för fattiga länder och människor, liksom för Sveriges och EU:s trovärdighet som globala aktörer.

Den svenska politiken för global utveckling ska inriktas både på att bistå de fattiga länderna i deras specifika utmaningar, främja synergier mellan politikområden och hantera utvecklingshämmande politik i Sverige och inom EU, liksom att tackla globala utmaningar som utgör hinder för rättvis och hållbar utveckling. Såväl biståndet som andra politikområden ska bidra till detta.

Främjandet av en rättvis och hållbar global utveckling är hela regeringens ansvar. Politiken för global utveckling präglas av två perspektiv som ska vägleda regeringens gemensamma arbete: *fattiga människors perspektiv på utveckling* och *ett rättighetsperspektiv*.

Den fattiga människans perspektiv på utveckling – Individens i centrum

Fattigdom är ett problem med många dimensioner. Därför är den fattiga kvinnans, mannens och barnets situation, behov, intressen och förutsättningar utgångspunkten för genomförandet av politiken för global utveckling. Den fattiga människans perspektiv ställer individen i fokus, genom att utgå från hennes verklighet, erfarenheter och prioriteringar.

För att Sveriges bidrag till global utveckling och kampen mot fattigdomen ska bli effektiv måste vi öka vår förmåga att sätta oss in i den fattiga individens verklighet. Det ställer krav på kunskap och analys om samband och effekter inte bara på makronivå utan även ner på individnivå. Det medför också att flera perspektiv måste anläggas samtidigt, t.ex. jämställdhetsperspektivet och barnperspektivet.

Ett stärkt rättighetsperspektiv – Utveckling för frihet

Rättighetsperspektivet sätter den enskilda individens frihet och rättigheter i centrum. Behovet av information och en politisk röst åt alla människor är en utvecklingsfråga.

Regeringen framhåller att förverkligandet av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet de medborgerliga och politiska rättigheterna, är

av avgörande betydelse för att utvidga människors frihet och därmed för utvecklingsprocessen.

Regeringen konstaterar att ansträngningar för att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling och för att bekämpa fattigdomen i alla dess dimensioner måste inriktas på att skapa möjligheter och förutsättningar för individen att stärka makten över sitt eget liv. Politiken utgår från varje människas rätt till ett liv i frihet, med så goda förutsättningar som möjligt att ta sig ur fattigdom. Betydelsen av demokrati lyfts särskilt fram.

Regeringen stärker sitt fokus på rättighetsperspektivet. Bl.a. genom att slå fast att konsekvensanalyser som inkluderar en analys av effekterna på respekt för mänskliga rättigheter, ska genomföras inför beslut om insatser som bedöms ha utvecklingsaspekter eller påverka utvecklingsländer.

Globala utmaningar – En strävan mot gemensamma mål

Globaliseringen innebär ett fördjupat ömsesidigt beroende och därmed ett ökat behov av politisk samverkan över gränser. Några av vår tids största utmaningar berör människor både i höginkomstländer och utvecklingsländer och utgör hinder för en rättvis och hållbar utveckling. Det gäller sådant som klimatförändringar, stora migrationsströmmar och risken för pandemier och konflikter. Även kriminalitet och människohandel har i många fall en global dimension. Andra utmaningar berör framför allt människor i utvecklingsländer, men påverkar oss indirekt eller är av sådant slag att vi har en moralisk skyldighet att engagera oss i dem. Det gäller framför allt kampen mot politiskt förtryck runtom i världen.

Redovisningen av de resultat som uppnåtts i arbetet med den svenska politiken för global utveckling sedan 2003 visar att *biståndet* i stor utsträckning utvecklats i enlighet med riksdagens beslut om politiken för global utveckling om bl.a. stärkt mål- och resultatstyrning, harmonisering, fokusering till färre antal samarbetsländer och samordning med andra givare. Vad gäller *samstämmighetspolitiken* – den del av politiken som syftar till att säkra utvecklingshänsyn i den samlade politiken genom ett samstämmigt agerande mellan politikområden – har genomförandet dock i delar varit bristfälligt. Orsaker till detta som bl.a. lyfts fram i internationella utvärderingar av politiken för global utveckling är bristande politiskt ägarskap för politiken, bristande förståelse för vad politiken betyder i praktiken samt avsaknad av strategier för politikens genomförande.

I fokus för denna skrivelse står därför regeringens vilja att konkretisera hur samstämmighet och samverkan mellan samtliga politikområden kan bidra till att uppfylla målet för den svenska politiken för global utveckling genom att gemensamt hantera ett antal av dagens globala utmaningar. Biståndet har även här en roll, som katalysator och komplement till insatser inom andra politikområden. Politiken för global utveckling ställer krav på en avvägning mellan svenska intressen och fattiga människors behov i utvecklingsländer. Målkonflikter bör tydliggöras och bli föremål för medvetna och övervägda politiska val.

Nystarten för den svenska politiken för global utveckling tar sin utgångspunkt i politikens åtta huvuddrag som av riksdagen grupperats som: *grundläggande värden, hållbar utveckling* och *övriga huvuddrag*.

För att på allvar omsätta politiken i praktiken konkretiseras nu arbetet under mandatperioden till *sex globala utmaningar* som regeringen inom ramen för huvuddragen identifierat som centrala för att nå målet om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling och där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt: *Förtryck, Ekonomiskt utanförskap, Klimatförändringar och miljöpåverkan, Migrationsströmmar, Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot* samt *Konflikter och sviktande situationer*. Samtliga utmaningar förutsätter samverkan och samstämmighet mellan politikområden för att ge resultat. Utmaningarna är också nära sammanlänkade.

Hur dessa utmaningar ska antas handlar inte om vem som ska göra vad utan om hur olika politikområden kan samverka för att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. Synergier ska eftersträvas och målkonflikter hanteras. I denna helhet ingår också biståndet som i delar behöver anpassas för att bättre stödja och komplettera insatser för global utveckling inom andra politikområden i enlighet med den svenska politiken för global utveckling.

För var och en av de sex utmaningarna har tre särskilda fokusområden identifierats. Syftet med dessa sammanlagt arton fokusområden är att dels mer ingående följa ett antal frågor och processer som är centrala för att möta de globala utmaningarna, dels identifiera uppföljningsbara mål, stimulera samverkan och understödja metodutveckling.

Regeringen är medveten om betydelsen av att fortlöpande hantera målkonflikter och uppmärksamma synergier mellan olika politikområden om utvecklingseffekten av regeringens politik som helhet ska kunna öka.

Regeringens slutsats av tidigare års och årets resultatredovisningar är att de tidigare formulerade målen stora antal och begränsade styrvärde har försvårat genomförandet av politiken. Det är svårt att få en tydlig bild av hur arbetet för ökad samstämmighet har utvecklats över tid och vilka resultat den förda politiken har uppnått.

För att säkerställa en tydlig styrning och möjlighet till resultatuppföljning, har mål formulerats för de arton fokusområdena. Regeringen formulerar också mål för hur politiken ska genomföras. Detta gäller bl.a. arbetets organisation samt kunskap och analys. Målen för fokusområdena och för genomförandet ersätter de sedan tidigare 65 formulerade målen för arbetet med politiken för global utveckling. För att ge politiken ytterligare konkretion ges i skrivelsen exempel på ett antal operativa åtgärder som bedöms vara nödvändiga för att uppfylla respektive mål. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en resultatredovisning 2010.

Valet av utmaningar

Regeringen har identifierat sex globala utmaningar som centrala för att nå målet om en rättvis och hållbar global utveckling och där Sverige kan bidra på ett effektivt sätt. Vid valet av utmaningar har regeringen inledningsvis konstaterat att det mest grundläggande av alla hinder är

ofrihet i form av *förtryck*. Det handlar om avsaknad av demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Sverige ska ge ett brett politiskt stöd till demokratiseringsprocesser, nationella och internationella insatser för att främja respekten för mänskliga rättigheter. Sverige ska ytterligare stärka arbetet för demokratiskt institutionsbyggande och arbetet mot korruption.

Ekonomisk tillväxt är en grundläggande förutsättning för utveckling och därmed också fattigdomsbekämpning. Det *ekonomiska utanförskapet* i vilket en stor del av världens befolkning fortsatt befinner sig, kan bara brytas genom marknadsekonomiska reformer, ökat tillträde till den internationella marknaden och framväxten av ett livskraftigt näringsliv. Den andra utmaningen är därför att bryta *det ekonomiska utanförskapet*. Sverige ska bli bättre på att främja ett ökat ekonomiskt deltagande och marknadstillträde samt bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt och förbättrade nationella och internationella spelregler för handel.

Väpnade konflikter är ett av de största hoten mot nutida och framtida generationers välfärd. Fattigdom och konflikter ger näring åt varandra. Kontroll över naturtillgångar, bristfälliga försörjningsmöjligheter och negativa miljöförändringar är några exempel på orsaker till väpnade konflikter. Den övervägande majoriteten väpnade konflikter utspelas inom länder. De är ofta svårlösta och hotar den regionala stabiliteten och får därför konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Ett helhetsperspektiv på hanteringen av *konflikter och sviktande situationer* är en av de utmaningar som regeringen tar fasta på inom ramen för nystarten av den svenska politiken för global utveckling.

Klimatförändringar och miljöpåverkan är en av de största utmaningar som världens länder står inför. De är gränsöverskridande till sin karaktär och kräver globalt samarbete. För att nå framgång i arbetet med klimat- och miljöfrågorna måste olika politikområden samverka. Problemen drabbar utvecklingsländer hårdast eftersom de har små resurser att förebygga och möta klimat- och miljörelaterade hot. Redan gjorda och framtida utvecklingsframsteg riskerar också att undergrävas och försvåras.

Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot utgör allvarliga hinder för fattigdomsbekämpning och utveckling samt riskerar att radera framsteg som uppnåtts. Fattiga människor är mer utsatta för konsekvenserna av sjukdomar än andra då de i allmänhet har sämre förutsättningar att skydda sig mot hälsohot. Sverige ska tillsammans med andra länder intensifiera kampen mot smittsamma sjukdomar och andra växande hälsohot, genom bl.a. ökat globalt samarbete, system för tidig varning och stöd till nationella insatser för att bygga upp hälsosystem. För att förbättra fattiga människors hälsa krävs också åtgärder för att utveckla globala nyttigheter såsom vacciner och läkemedel mot hiv/aids, tuberkulos och malaria. Vidare behövs långsiktiga satsningar på grundläggande sanitära behov som exempelvis rent vatten och fungerande avfallssystem.

Idag vet vi också att *migrationsströmmar* innebär en utvecklingspotential för både värdländer och ursprungsländer. Migranter bidrar till utvecklingen i värdländerna och kan bl.a. återföra och investera sparade pengar till sina ursprungsländer. Förtryck, fattigdom och väpnade konflikter kan också tvinga människor att lämna sina ursprungsländer. Sverige ska bli bättre på att främja migrationens

utvecklingspotential, fortsätta att ge skydd till flyktingar som kommer till vårt land samt främja lösningar på utdragna flykting- och internflyktingsituationer. Med en skärpt samstämmighetspolitik kan denna utmaning hanteras bättre.

Dessa utmaningar utgör också centrala ingångsvärden i regeringens nya Afrikapolitik som presenteras i skrivelsen 2007/08:67. Den är ett exempel på hur utvecklingspolitiken kan omsättas i praktiken.

Hur kan Sverige bidra?

Sverige kan, och ska, bidra till en rättvis och hållbar global utveckling på områden där behoven och utmaningarna är stora och där vi har specifik kunskap och kompetens och där det finns ett särskilt svenskt intresse.

Våra möjligheter att bidra stärks när vi agerar politiskt samstämmigt, när vi bedriver ett effektivt och fokuserat bistånd och när vi samverkar med andra.

Politisk samstämmighet för utveckling är en grundval i den svenska politiken för global utveckling. Regeringen stärker samstämmighetsarbetet genom att ta ett gemensamt grepp över formulering av de utvecklingspolitiska prioriteringarna. De interna rutinerna på Regeringskansliet ska ses över för att förstärka analys, utnyttja synergier och hantera uppkomna målkonflikter. Vidare fortsätter regeringen att i dialog med andra länder, inom ramen för EU-samarbetet och i relevanta multilaterala forum driva på för förbättrat samstämmighetsarbete bland medlemsländerna i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Regeringen har vidtagit åtgärder för att effektivisera biståndet. En tydligare mål- och resultatstyrning, riktlinjer för bilaterala samarbetsstrategier, en policy för biståndsfinansierad aktörssamverkan samt en strategi för det multilaterala utvecklingssamarbetet bidrar till att biståndet är bättre rustat att tillsammans med andra politikområden hantera de globala utmaningarna.

Sverige kan inte agera på egen hand. Samverkan är en förutsättning för att resultat ska uppnås. Den bilaterala dialogen; genom sedvanlig diplomati, i anslutning till biståndet eller genom sverigefrämjandet utgör en viktig plattform för det svenska agerandet. Det djupa svenska multilaterala engagemanget skapar, rätt utnyttjat, en arena för dialog och påverkan kring centrala globala skeenden. Även samverkan på hemmaplan är viktigt. Företrädare för organisationer, det svenska näringslivet och forskning erbjuder perspektiv och förhållningssätt som bidrar till ett starkare svenskt bidrag till en rättvis och hållbar global utveckling.

Slutligen är vårt medlemskap i EU av avgörande betydelse för förutsättningarna för Sverige att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Därför lyfter regeringen fram EU:s centrala betydelse och verkar aktivt för att stärka EU:s roll som global aktör för fred, frihet och fattigdomsbekämpning. Exempel på viktiga steg i denna riktning är det arbete som pågår i kommissionen såväl som i Rådet för att förstärka arbetet med samstämmighet för utveckling. Ytterligare ett exempel är

den EU-Afrika strategi som antogs under 2007 och den handlingsplan för Skr. 2007/08:89 ett nytt, mer jämlikt partnerskap som då också antogs.

2 Samverkan och samstämmighet för globala utmaningar

Skr. 2007/08:89

Arbetet med att omsätta politiken för global utveckling i praktiken konkretiseras till *sex globala utmaningar* som regeringen inom ramen för huvuddragen identifierat som centrala för att nå målet om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling och där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt.

2.1 Förtryck

Respekten för de mänskliga rättigheterna och demokratiska principer är prioriteringar som genomsyrar hela politiken för global utveckling. Regeringen kommer under våren 2008 att lämna skrivelser till riksdagen om de mänskliga rättigheterna i utrikespolitiken och om demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet. I dessa skrivelser redovisas hela bredden av de åtgärder som står till förfogande inom utrikespolitiken för att arbeta mot alla former av förtryck och för ökad frihet. I föreliggande skrivelse fokuserar regeringen särskilt på följande tre fokusområden, som är av särskild relevans i politiken för global utveckling och där Sverige har förutsättningar att spela en drivande roll.

Målet om en rättvis och hållbar global utveckling kan inte nås så länge människor är berövade makten över sina egna liv. Många stater fullgör inte sina skyldigheter när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna. I år när den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna fyller 60 år stärker regeringen ytterligare sina insatser mot alla former av förtryck.

Det är ofta i de allra fattigaste länderna som respekten för människovärdet är minst. Det finns en nära koppling mellan fattigdom och brist på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. För att individen ska kunna lyfta sig ur fattigdom krävs att de mänskliga rättigheterna respekteras. Regeringen ska kraftfullt verka internationellt, inom ramen för bl.a. EU och i FN-systemet, och i direkt dialog med våra samarbetsländer för att bekämpa alla former av förtryck.

Exemplet Zimbabwe

Stora delar av befolkningen i Zimbabwe lever under förtryck. Samhällsklimatet är repressivt med långtgående negativa mänskliga, sociala och ekonomiska konsekvenser för landet och övriga regionen. Genom en bred dialog och genom bistånd driver Sverige aktivt, både bilateralt och genom EU, en politik för att stödja en demokratisk utveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter. De restriktiva åtgärder som EU införde 2002, vilka omfattar vapenembargo, reserestriktioner och frysning av tillgångar, kvarstår så länge inga förbättringar sker. Sverige och EU har beredskap ompröva politiken när förbättringar i Zimbabwe sker.

Organisationen Reportrar utan gränser rapporterar att 86 journalister världen över dödades 2007 under utövande av sitt arbete.

Sverige ska stå upp för de människor som riskerar livet för sina åsikters skull. Varje enskild individ ska, ensam eller tillsammans med andra, fritt kunna uttrycka sin åsikt och erhålla och sprida information och tankar. Detta är en grundläggande frihet och en förutsättning för att kunna bekämpa alla former av förtryck. Genom sitt väl utvecklade och långvariga skydd för yttrandefrihet är Sverige särskilt väl rustat för att kraftfullt försvara och främja yttrandefriheten världen över. Det finns ett stabilt samförstånd och en god dialog mellan Sveriges regering, politiska partier och civila samhället vad gäller vikten av respekt för de mänskliga rättigheterna och de demokratiska värdena.

En central förutsättning för *yttrandefrihet* är tillgång till information utan myndigheters inblandning. Enligt den oberoende organisationen Freedom House begränsar nästan två tredjedelar av världens länder invånarnas möjligheter att ta del av information och att fritt uttrycka sin åsikt. Med det växande globala utbytet av information och teknologi har dock möjligheterna att sprida och ta del av information ökat dramatiskt även för människor som lever i länder där yttrandefriheten är starkt begränsad. Detta märks inte minst i antalet människor – även i relativt avskärmade områden – som själva skriver och tar del av andras bloggar på Internet. Samtidigt är det oroande att bloggare och andra personer som använder sig av Internet för att sprida information, i ökad utsträckning arresteras och förföljs. Freedom House rapporterade 2007 att länder som Kina, Vietnam och Iran under senare år har fängslat ett stort antal journalister och cyberdissidenter som publicerar på Internet.

Sambandet mellan yttrandefrihet och kampen mot fattigdom och för ökad respekt för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är också betydelsefullt. Läs- och skrivkunnskap är centralt för utövandet av tanke- och yttrandefrihet. De landvinningar som nya media inneburit når inte de människor som saknar förmåga att läsa och skriva. Rätten till utbildning är också en viktig förutsättning för att kunna göra sin röst hörd och utöva demokratiskt inflytande. Utbildning skapar också förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Dessa samband ska uppmärksammas i det svenska utvecklingssamarbetet.

Oberoende och kritiskt granskande medier är en grundpelare i ett demokratiskt samhälle. De fyller ett flertal funktioner såsom informationsspridare och forum för dialog och offentlig debatt. Media utgör dessutom en viktig del av de kontrollfunktioner som kännetecknar ett demokratiskt samhälle. Oberoende medier är både en förutsättning för uppbyggnad av en demokratisk samhällsstruktur och ett uttryck för densamma.

Ett väl fungerande *civilt samhälle* med en mångfald oberoende aktörer ökar möjligheten för människor att delta och utöva inflytande i politiska processer och beslut. Därför är det inte ovanligt att enskilda organisationer som uttrycker samhällskritik och försvarar mänskliga rättigheter tystas. EU:s gemensamma riktlinjer till skydd för försvarare av de mänskliga rättigheterna är ett viktigt redskap för att ge konkret stöd

till dessa individer och grupper. Internationell uppmärksamhet är ofta också ett skydd för dem som förtrycks. Också under en auktoritär regim kan det civila samhället spela en central roll för att främja demokratisering.

Regeringens ambitionshöjning på yttrandefrihetsområdet får bl.a. genomslag i ett stärkt engagemang för demokrati och mänskliga rättigheter inom utvecklingssamarbetet.

Mål: Ökad yttrandefrihet i länder där denna begränsas

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- prioritera insatser för att främja fria medier (radio, TV, tidningar och Internet)
- verka för en intensifierad mellanstatlig dialog, inkl. genom EU:s, Europarådets och FN:s mekanismer, för främjande av yttrandefriheten
- intensifiera arbetet med informationsspridning om rättsligt skydd för mediautövare och stödja kunskapsspridning om betydelsen av offentlighetsprincipen som en viktig beståndsdel i ett demokratiskt samhälle
- ge stöd till journalistutbildningar och sammanslutningar
- ge stöd till projekt som syftar till förbättrad press- och yttrandefrihetslagstiftning samt efterlevnad av existerande lagstiftning.
- stödja genomförandet av EU:s riktlinjer till skydd för försvarare av de mänskliga rättigheterna liksom Europadeklarationen¹ jämte FN:s deklaration om skydd för försvarare av mänskliga rättigheter.

2.1.2 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

En kvinna dör varje minut till följd av komplikationer i samband med graviditet och barnafödande. 99% av dessa kvinnor lever i utvecklingsländer. Varje femtonde sekund smittas en person mellan 15 och 24 år med hiv.

Sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter (s k SRHR) omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att ha ett säkert sexualliv, och utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp. Undanhållande av kunskap, diskriminering och förtryck när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter och fysisk integritet är vanligt förekommande. Många människor utsätts för våld eller hot om våld om de uttrycker en egen vilja eller bryter mot sedvänjor kopplade till föreställningar om kön och sexualitet. Övergrepp är vanligt förekommande redan i tider av fred och relativ stabilitet, men ökar markant och systematiseras ofta i konflikt-, postkonflikt-, och krissituationer.

¹ Declaration of the Committee of Ministers on Council of Europe action to improve the protection of human rights defenders and promote their activities

Sexuell och reproduktiv ohälsa utgör en stor del av den globala ohälsan och är ett av hindren för att nå millenniemålen. Sådan ohälsa är en av de vanligaste sjukdoms- och dödsorsakerna för kvinnor i åldern 15 till 44 i utvecklingsländerna där en graviditet, abort, förlossning eller skadliga sedvänjor såsom kvinnlig könsstympning kan medföra livsfara. Trots stora insatser har mödradödligheten i världen inte minskat under de senaste 20 åren. Kvinnor och flickor är mer sårbara för hiv-infektion. Dessutom ökar ojämlika maktförhållanden mellan könen risken för att kvinnor och flickor tvingas till oskyddat sex.

Sverige är en tydlig röst för kvinnors rättigheter världen över. Regeringen prioriterar och driver därför frågan om kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. I många utvecklingsländer ligger osäkra aborter bakom en betydande del av sjukdomarna bland kvinnor och bidrar till hög mödra- och spädbarnsdödlighet. Bristande tillgång till säkra och lagliga aborter utgör ett av de största hindren till kvinnors möjlighet att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Arbetet när det gäller tillgång till säkra, lagliga aborter sker inom ramen för breda ansatser där information och förebyggande insatser är av särskild vikt.

Ökad respekt för sexuella och reproduktiva rättigheter och universell tillgång till god hälsovård för kvinnor skulle rädda många liv. Samtidigt hör SRHR till de svåraste utvecklingsfrågorna. De är mycket kontroversiella och meningsskiljaktigheterna är stora, globalt men även inom EU. Regeringen uppmärksammar SRHR, inklusive den nära kopplingen mellan SRHR och hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar, genom arbete som kräver insatser och åtgärder inom olika politikområden såsom social- och jämställdhetspolitiken.

Handlingsprogrammet från FN:s konferens i Kairo 1994 om befolkning och utveckling (ICPD) och andra överenskommelser och regelverk genomförs. Kvinnors och flickors rättigheter och kampen mot skadliga, traditionella sedvänjor fortsätter liksom försvar av homosexuella, bisexuella och transpersoners (HBT-personer) rättigheter. Därför fortsätter regeringen att vara en stark försvarare för SRHR i internationella policyförhandlingar. En viktig del i arbetet handlar om att stärka EU:s röst som försvarare av SRHR i olika internationella sammanhang såsom FN. Åtgärder krävs för att säkerställa tillgång till information, rådgivning och service vad gäller SRHR.

Mål: Bättre hälsa och livskvalitet för kvinnor och män, pojkar och flickor i utvecklingsländer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- agera för att framsteg görs på SRHR-området i policyförhandlingar i EU, FN och andra internationella och multilaterala sammanhang
- agera för SRHR inom ramen för det nya svensk-norska ministerinitiativet om kvinnor, demokrati och utveckling, bl.a. genom ett internationellt seminarium med Afrikanska Unionen, FN och enskilda organisationer under 2009
- genomföra särskilda satsningar i konflikt- och post-konflikt länder för bekämpning av sexuellt våld och stöd till hälsovård, inklusive

psykosocial vård samt stärkandet av rättssäkerheten och tillgång till rättsväsendet för drabbade kvinnor, män, flickor och pojkar

- höja ambitionsnivån såväl effektivitets- som resursmässigt till insatser för att förbättra kunskap och service om sexualitet och kapacitet när det gäller kvinnors och flickors fysiska integritet och sexuella rättigheter samt stödja mäns och pojkars roll och ansvar för jämställdhet och för sexuell och reproduktiv hälsa för alla
- ge stöd till SRHR i form av utbildning; information och rådgivning för ungdomar; tillgång till preventivmedel; sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive rådgivning och medicinsk vård; samt genom arbete när det gäller tillgång till säkra, lagliga aborter, inom ramen för breda ansatser där information och förebyggande insatser är av särskild vikt
- stödja forskning och metodutveckling om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

2.1.3 Organiserad brottslighet med fokus på människohandel

Gränsöverskridande organiserad brottslighet omsätter cirka 1 000 miljarder dollar årligen och motsvarar världens totala försvarsutgifter.

Handeln med människor för olika former av utnyttjande pågår världen över. UNODC, Europol m.fl. uppskattar att människohandel utgör den snabbast växande inkomstkälla för den organiserade brottsligheten och kan storleksmässigt jämföras med handeln med vapen och narkotika. Grundorsaker till att människor, särskilt kvinnor och barn, löper risk att falla offer för människohandel är fattigdom, ekonomisk utanförskap, social marginalisering och brist på jämställdhet. Genom människohandel utnyttjas människor i utsatta situationer och berövas möjligheten att åtnjuta sina mest grundläggande rättigheter. Flickor och pojkar, män och kvinnor blir berövade sin frihet och utnyttjas sexuellt eller på andra sätt för ekonomisk vinning. Minderåriga utgör mellan 40 och 50 procent av alla offer för människohandel, och kvinnor och flickor uppemot 80 procent.

Narkotikahandel, vapenhandel, korruption, penningtvätt, smuggling och människohandel är uttryck för hur den gränsöverskridande organiserade brottsligheten undergräver grundläggande samhällsfunktioner och bidrar till socialt, ekonomiskt och politiskt förtryck. Den illegala drogtrafiken uppskattas årligen generera stora vinster som tvättas och/eller återinvesteras i illegal verksamhet för att finansiera bl.a. väpnade konflikter och terrorism.

I en tydlig och handfast politik mot organiserad brottslighet inklusive människohandel måste alla samhällsfunktioner – rättsväsendet, sociala myndigheter, skolor, migrationsmyndigheter, arbetsmarknadens parter, säkerhetspolitiska institutioner och det civila samhället – medverka och samverka, både nationellt och internationellt. Regeringen arbetar mot denna bakgrund för att det gränsöverskridande, brottsförebyggande och brottsbekämpande samarbetet utvecklas och förbättras. Regeringen ska verka för att andra länder fullföljer sina internationella åtaganden, inte minst genom politiskt ledarskap och policydialog. Regeringen ska också

aktivt delta i olika slags regionala och internationella samverkansformer och i aktioner för att bekämpa smuggling, handel med narkotika och vapen, människohandel, korruption och annan organiserad brottslighet. När det gäller den internationella sexhandeln fokuseras Sveriges brottsbekämpande insatser på att minska efterfrågan på sexköp såväl i Sverige som internationellt. Inom ramen för internationella insatser för civil krishantering ska regeringen verka för att mottagarlandets förmåga

stärks när det gäller att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten. Brottoffren ska skyddas och stödjas.

Den organiserade brottsligheten, inte minst människohandeln, är ett hot inte bara mot enskilda individer utan också mot samhällets sammanhållning och stabilitet. Regeringen verkar aktivt både nationellt, inom EU och internationellt för att människohandel och annan organiserad brottslighet bekämpas. Kunskaperna om människohandel och hur den ska bekämpas har ökat betydligt. Det gäller även andra former av gränsöverskridande organiserad brottslighet. Det finns internationella konventioner och samarbetsformer. Vad gäller människohandel har Sverige åtagit sig tre saker: att förebygga människohandel, att skydda offren och att ställa förövarna inför rätta. Det är en uppgift som i hög grad kräver samstämmighet mellan olika politikområden, nationellt och internationellt.

Mål: Minskad organiserad brottslighet och människohandel genom förebyggande och brottsbekämpande insatser i ursprungs- och destinationsländer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- agera för en utveckling och effektivisering av det internationella, brottsförebyggande och brottsbekämpande samarbetet såväl inom Östersjöregionen, som internationellt
- verka för genomförandet av regionala och internationella överenskommelser som syftar till att förebygga och bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet i enlighet med Ds 2008:7 om människohandel för arbetskraftsexploatering och andra ändamål än sexuell exploatering
- stärka det nordiskt-baltiska samarbetet och samverkan inom EU med bl.a. Interpol, samt stödet till och dialogen med UNODC och andra multilaterala organisationer när det gäller arbetet mot människohandel inom ramen för hanteringen av konflikt- och krissituationer.

2.2 Ekonomiskt utanförskap

Den ekonomiska globaliseringen har medfört en aldrig tidigare skådad inkomstökning på global nivå och utvecklingen i många av de fattigaste länderna, däribland i Afrika, pekar i rätt riktning. Samtidigt utgör många utvecklingsländer utanförskap i förhållande till den globala ekonomin fortsatt en av de största utmaningarna för att nå målet om en rättvis och hållbar global utveckling. I grunden handlar det om att frigöra länders

och individers inneboende förmåga att bedriva ekonomisk verksamhet och handel. Skr. 2007/08:89

Ett minskat ekonomiskt utanförskap för människor som lever i utvecklingsländer förutsätter tydliga och förutsägbara spelregler på såväl global, regional som nationell och lokal nivå. På *global nivå* ska regeringen fortsatt arbeta för att regelverk och överenskommelser ska främja ekonomisk utveckling i fattiga länder i enlighet med FN:s millenniemål åtta om rika länders ansvar, och ett fortsatt gynnsamt ekonomiskt klimat måste värnas. Internationella kapitalströmmar och handelsflöden samt makroekonomisk stabilitet påverkas av regelverk formulerade inom internationella organisationer och forum. Regeringens handelspolitik respektive den internationella ekonomiska politiken har därför en viktig roll att spela. Internationellt överenskomna skuldlättnader till de fattigaste länderna har skapat bättre förutsättningar för utveckling och måste kombineras med ett större ansvarstagande bland låntagare och långgivare. Genom uthållig tillväxt skapas förutsättningar för ökad sysselsättning, något som är av avgörande betydelse för fattigdomsbekämpning.

På *regional nivå* finns stora möjligheter att skapa en god bas för ett gradvis ökat deltagande i den globala ekonomin genom ökad regional integration utvecklingsländer emellan. Sådan integration förutsätter bl.a. harmoniserade regelverk och förbättrade möjligheter för handel och ekonomiska transaktioner. Regeringen stödjer regional integration med kunnande, kompetens och investeringar.

Förutsättningar för att fattiga människor ska kunna dra nytta av möjligheterna i den globala ekonomin och främja ökad ekonomisk tillväxt skapas framförallt på *nationell och lokal nivå*. Utvecklingsländernas, och då framför allt de allra fattigaste ländernas, förmåga att konkurrera på världsmarknaden och höja exportkapaciteten behöver öka. I detta sammanhang bör uppmärksammas att utvecklingsländernas fiskeexport är av central betydelse för sysselsättning och inkomst, särskilt i fattiga kustområden. Migrationens potential att höja produktiviteten och tillväxten ska tillvaratas. Förutsättningar för sparande och investeringar bland fattiga kvinnor och män behöver förbättras. Fundamentalt är ett rättvist, icke-diskriminerande och transparent rättssystem. I detta sammanhang intar skyddet av äganderätten en särställning. Regeringen kan genom utvecklings-samarbetet bidra till att stödja utvecklingsländernas ansträngningar att förbättra sitt investeringsklimat och den makroekonomiska stabiliteten. Migrationens potential att bryta ekonomiskt utanförskap ska tillvaratas.

Ökad handel och utländska investeringar som skapar sysselsättning under anständiga villkor och bidrar till kunskapsöverföring och en socialt och miljömässigt hållbar utveckling är också nödvändigt. Här kan det svenska näringslivet spela en roll. Regeringen ska inom närings- och biståndspolitiken lyfta fram det privata näringslivets viktiga roll som aktör för utveckling och tillväxt utan att därmed göra avsteg från den svenska principen om avbundet bistånd.

De areella näringarna är centrala för utveckling och fattigdomsminskning i de fattigaste länderna. Investeringar i jordbruket, fisket och skogsbruket kan stimulera tillväxten, reducera fattigdom och hunger samt öka livsmedelstryggheten. Sverige stödjer därför bl.a.

landsbygdsutveckling genom stöd till forskning och teknikutveckling, kunskap om marknadens sätt att fungera inklusive prisbildning, institutionella förändringar inklusive mark- och bruksrätter, infrastruktur och fungerande länkar till övriga ekonomin. Eftersom kvinnor i flertalet utvecklingsländer utgör en majoritet av arbetskraften inom det småskaliga jordbruket, kan stöd till landsbygdsutveckling också innebära en investering i ökad jämställdhet mellan män och kvinnor. Därigenom bidrar Sverige till FN:s första millenniemål om att minska extrem fattigdom och hunger.

Exemplet Aktörssamverkan

Ett sätt för Sverige att bidra till att bryta ekonomiskt utanförskap är att stimulera självbärande relationer bortom biståndet.

Regeringen har därför beslutat att genom aktörssamverkan inom utvecklingssamarbetet stimulera självbärande relationer som bidrar till fattigdomsbekämpning mellan en bred krets av aktörer i Sverige och samarbetslandet, framförallt i länder med så kallat selektivt samarbete där det traditionella utvecklingssamarbetet fasas ut och det svenska engagemanget ska ta sig nya uttryck. I samarbete med Sida har till exempel ett svenskt miljöteknikcentrum upprättats i Peking. Ett pilotprojekt kommer att genomföras för att ta fram en strategi för Sveriges samarbete med Sydafrika som inte är begränsat till enbart biståndet utan som omfattar huvuddelen av det svenska samarbetet med landet.

2.2.1 Finansiella marknader

Över hälften av jordens människor har idag inte tillgång till någon form av banksystem, och kvinnor har generellt sämre tillgång än män.

En högre investeringsnivå är nödvändigt för snabbare ekonomisk utveckling i fattiga länder. För att få till stånd detta krävs bättre fungerande finansiella marknader i utvecklingsländer genom ett ökat sparande, bättre transaktionsmöjligheter samt möjligheter att ta lån. För att en sådan utveckling ska främja ökade inkomster bland breda befolkningslager måste det finnas förbättrade möjligheter att spara och att ta lån för investeringar samt att ta emot och att återinvestera remitteringar. Fattiga kvinnor och män har idag tillgång till småskaliga system för långivning, s.k. mikrokrediter. En stor del av sparandet sker dock i informella system, men i ökande utsträckning också via formella kanaler. Ett exempel är sparande via mobiltelefoner som har inneburit förbättrade möjligheter för fattiga människor att kunna spara i bank. Sverige har sedan länge givit stöd till utveckling av finansiella marknader på mikronivå och har därför betydande erfarenhet på området.

För att fattiga kvinnor och män ska dra fördel av förbättrad tillgång till finansiella marknader krävs ett förutsägbart och icke-diskriminerande rättssystem som upprätthåller efterlevnad av lagar och regelverk samt ägande- och bruksrätter till bl.a. mark. Äganderätt till mark medför trygghet för landsbygdsbefolkning genom att öppna för möjligheter till

krediter, belåning och in-teckning. Att säkerställa kvinnors rätt till mark kräver särskild uppmärksamhet, då de ofta saknar detta.

Skr. 2007/08:89

Regeringen stöder utvecklingen av finansiella marknader som gynnar och kommer fattiga människor tillgodo. Genom vårt engagemang i Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken stödjer regeringen insatser för ett generellt stabilt och gynnsamt ekonomiskt klimat samt välfungerande nationella regelverk och övervakning av det internationella finansiella systemet. Insatser som är mer specifikt inriktade på att främja utveckling av marknader för finansiella tjänster är också centrala.

Genom biståndet och de internationella finansiella institutionerna ska stöd ges till utveckling av inhemska kapitalmarknader för finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter, utveckling av lokala värdepappersmarknader och av den finansiella infrastrukturen såsom betalningssystem, kreditupplysning, och pantregister. En utveckling av den finansiella sektorn, inklusive ökad tillgång för fattiga människor, skapar också möjligheter att öka utvecklingseffekter av remitteringar från familj och släktingar bosatta i andra länder.

Mål: Bättre fungerande finansiella marknader på lokal nivå framför allt för sparande och investeringar, i utvecklingsländer.

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- bidra till arbetet inom framför allt de internationella finansiella institutionerna för ett generellt stabilt och gynnsamt investeringsklimat och välfungerande nationella regelverk för den finansiella sektorn.
- stödja utvecklingen av marknader för finansiella tjänster och lokala värdepappersmarknader, inklusive mikrokrediter samt finansiell infrastruktur, bl.a. genom de internationella finansiella institutionerna
- analysera och beakta slutsatser och rekommendationer från den oberoende internationella Kommissionen för fattiga människors legala rättigheter, samt driva relevanta frågor i internationella forum
- stödja kunskap om bl.a. lantmäteri för land- och fastighetsregistrering.

2.2.2 Handel med jordbruksprodukter

De minst utvecklade länderna svarar för endast 1 % av världshandeln med jordbruksprodukter, en andel som har varit sjunkande över tiden.

En öppnare handel och ökad kapacitet hos utvecklingsländerna att dra nytta av handeln utgör ett av de mest effektiva instrumenten för att integrera länderna i den globala ekonomin och öka tillväxten. Jordbruket är ett unikt instrument för utveckling och fattigdomsbekämpning. Idag finns det dock betydande hinder för fattiga länders export av jordbruksvaror. En ökad export av jordbruksprodukter till OECD-länderna samt ökade möjligheter för utvecklingsländer att handla med varandra utgör därför ett fokusområde för svenska ansträngningar. Omställningen av jordbruket tillsammans med en lång frihandelstradition

gör att Sverige inom jordbruks- och handelspolitiken på ett trovärdigt sätt kan verka för ökad frihandel och omställning till ett marknadsorienterat och konkurrenskraftigt jordbruk i OECD-länderna.

EU är världens största importör av livsmedel och därför en viktig aktör för främjandet av internationell livsmedelshandel med utvecklingsländerna. Sverige ska fortsatt kraftfullt agera inom framför allt EU för ett framgångsrikt avslut av de pågående förhandlingarna inom Världshandelsorganisationen (WTO), den s.k. Doha-rundan, under 2008 och för en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i marknadsorienterad riktning. Det är särskilt angeläget att kraftigt sänka tullar och subventioner på jordbruksområdet samt att alla former av exportstöd elimineras i enlighet med de åtaganden som gjorts inom ramen för Doharundan. Exportstöd inom EU och andra länder medför en risk att produkter slås ut på de inhemska marknaderna vilket särskilt riskerar drabba u-länder. På sikt är det angeläget att tullar och subventioner på jordbruksområdet avskaffas. Handeln med jordbruksprodukter och livsmedel mellan utvecklingsländer har ökat kraftigt. Sverige ska i WTO fortsatt främja denna utveckling.

Regeringen ska verka inom EU för enklare och mer generösa ursprungsregler, vilket ökar möjligheterna att dra nytta av internationella produktionskedjor. Handelsprocedurer, d.v.s. alla informationsflöden och all administration som är nödvändig när företag ska exportera eller importera, bör också förenklas och effektiviseras. Krav på sanitära och fytosanitära åtgärder för import av livsmedel, standarder och märkningar, innebär svårigheter för utvecklingsländernas producenter, eftersom dessa ofta har begränsade möjligheter att uppfylla kraven. Regeringen ska verka för att EU:s lagstiftning och andra internationella standarder utformas på minsta möjliga handelsstörande sätt med hänsyn taget till de krav som ställs på bl.a. miljö- och livsmedelssäkerhet.

Förhandlingarna med Afrika, Västindien och Stillahavsländerna (AVS-länderna) om ekonomiska partnerskapsavtal (sk. EPA-avtal) syftar till att öka dessa utvecklingsländers möjligheter till handel med EU samt stärka den regionala integrationen och handeln mellan dessa länder. Viktigt att bevaka är EU:s åtaganden om tull- och kvotafritt tillträde för AVS-länderna, med övergångsperioder endast för socker och ris samt att förbättrade ursprungsregler etableras. EPA-avtalen behandlar även andra handelsrelaterade områden, exempelvis handelsprocedurer och regelverk för investeringar och konkurrens. Regeringen verkar aktivt för att förhandlingarna om EPA-avtalen slutförs och att avtalen utformas på ett sätt som stödjer utveckling. Hänsyn ska tas till ländernas utvecklingsnivå. Genomförandet av EPA-avtalen ska stödjas genom handelsrelaterat bistånd.

Förhandlingar om associeringsavtal respektive frihandelsavtal pågår också med länder/regioner såväl i Asien och Latinamerika som i Mellanöstern. Dessa erbjuder en bred plattform för samarbete genom att de kopplar handelssamarbetet till bl.a. politisk dialog, hållbar utveckling och utvecklingssamarbete. Regeringen verkar för att dessa avtal utformas så att hänsyn tas till respektive lands och regions utvecklingsnivå.

För att utvecklingsländerna ska kunna dra nytta av en öppnare handel krävs ökad kapacitet att t.ex. följa handelsprocedurer, uppfylla standarder och märkningar samt utveckla den privata sektorn och minska interna

hinder och flaskhalsar. Ländernas kapacitet att föra fram intressen i förhandlingar behöver också stärkas. Här kan det handelsrelaterade biståndet spela en central roll. Den betydande ambitionshöjning vad gäller det svenska handelsrelaterade biståndet som påbörjats under 2006 och 2007 fortsätter 2008. Sverige är dessutom tongivande i det pågående arbetet inom EU med att förstärka handelsbiståndet och säkerställa att EU lever upp till åtagandet om kraftigt höjda nivåer och ökad effektivitet.

Skr. 2007/08:89

Mål: Ökad export av jordbruksprodukter från utvecklingsländer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- agera inom framför allt EU för ett positivt avslut av Doha-rundan under 2008
- verka för att den pågående översynen av EU:s jordbrukspolitik och budget leder till en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en marknadsorienterad riktning
- fortsätta höja ambitionerna såväl effektivitets- som resursmässigt i fråga om det handelsrelaterade biståndet genom att verka för att förstärka EU:s handelsbistånd samt säkerställa att EU lever upp till ingångna åtaganden om ökade volymer till 2010
- verka för att breda EPA-avtal och associeringsavtal med relevanta regioner sluts och genomförs med särskilt fokus på viktiga utvecklingsaspekter.

2.2.3 Svensk handel och investeringar i utvecklingsländer

Sveriges export till Afrika uppgick under 2007 till 2,4 procent av Sveriges totala export. Sveriges import från Afrika uppgick till 0,5 % av Sveriges totala import.

Utvecklingsländernas ekonomiska utanförskap minskar när handeln och privata investeringar ökar. Vidareutveckling och förädling av naturresurser och jordbruksprodukter i utvecklingsländerna bidrar till att bygga upp en ekonomisk, kommersiell och industriell bas. Denna bas är en förutsättning för utveckling och tillväxt.

Svenska företag bidrar genom handel och investeringar till att generera ekonomisk tillväxt bl.a. genom ökad sysselsättning, teknik- och kunskapsöverföring och ökade skatteintäkter. Bidraget stärks när företag stödjer och strävar efter ansvarsfullt agerande för att följa internationella principer och riktlinjer t.ex. vad gäller grundläggande arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö, jämställdhet och korruptionsbekämpning. Genom en lång tradition av öppenhet och internationell inriktning har svenskt näringsliv goda möjligheter att bidra till ekonomisk utveckling i fattiga länder.

En rad olika åtgärder krävs för att handel och investeringar i utvecklingsländer, inklusive på regional nivå, ska öka. En sådan ökning bidrar till en rättvis och hållbar utveckling. Grundläggande är ett investerings- och affärsvänligt klimat, inklusive en stabil och demokratisk politisk miljö. Vidare är insatser för att stärka rättsstaten och motverka korruption centrala element i detta sammanhang. Detsamma gäller åtgärder för att stärka skyddet för äganderätten. Sammantaget ska

den svenska politiken bidra till att reducera de politiska riskerna med investeringar och affärsverksamhet i utvecklingsländer. Detta gynnar såväl den lokala näringslivsutvecklingen som svenska näringslivsintressen.

Handelspolitiken, exportfrämjandet och näringspolitiken behöver samordnas bättre inom ramen för politiken för global utveckling. En sådan samverkan grundar sig bl.a. på att det finns ett gemensamt, ömsesidigt engagemang hos svenska aktörer - däribland Sida, Exportrådet, Swedfund, Kommerskollegium, Svensk Exportkredit (SEK), Exportkreditnämnden (EKN) och Invest in Sweden Agency (ISA), svenska företag och företagsorganisationer - för att verka i utvecklingsländer. Det är väsentligt att bättre ta tillvara såväl små som stora svenska företags initiativförmåga, kunskap och erfarenhet för att matcha utvecklingsländernas behov, prioriteringar och kapacitet inom områden där svenska företag och organisationer har komparativa fördelar. En närmare samverkan mellan olika aktörer och mellan olika politikområden - där hänsyn tas till ett utvecklingsperspektiv i utformning och genomförande av handels- och näringspolitiken kan bidra till tillväxt och utveckling i utvecklingsländerna.

Många utvecklingsländer står inför stora utmaningar vad gäller klimat- och miljöhänsyn, korruptionsbekämpning och respekt för mänskliga rättigheter. Svenska företag har ett generellt gott rykte när det gäller socialt och miljömässigt ansvarstagande. Sverige ska genom en löpande dialog med företrädare för våra samarbetsländers regeringar, deras näringsliv och civila samhälle, bidra till ökad kunskap om, och efterlevnad av, universella uppförandekoder och andra instrument såsom FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Arbetet med företags sociala och miljömässiga ansvar (Corporate social responsibility, CSR) får inte användas som ett protektionistiskt instrument. Tvärtom ska det ses som ett led i en frihandelspolitik. Regeringen ska i nära samarbete med svenska företag fördjupa bilaterala samarbeten när det gäller socialt och miljömässigt ansvarstagande såsom det bilaterala avtalet med Kina.

Mål: Ett förbättrat klimat för handel och investeringar i utvecklingsländer vilket gynnar såväl lokal näringslivsutveckling som svenska affärsintressen

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- prioritera satsningar som syftar till att stärka det politiska och juridiska ramverket i utvecklingsländer och intensifiera kampen mot korruption.
- stimulera till ökad svensk handel med utvecklingsländer genom samverkan mellan Exportrådet, Swedfund, ISA, Sida, m.fl.
- verka för efterlevnad av företagens sociala och miljömässiga ansvarstagande genom att öka kunskapen om principerna i FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- verka för en ökad samverkan mellan olika politikområden för att tillvarata svenska företags initiativförmåga, erfarenhet och kompetenser.

- förbättra förutsättningarna för samverkan mellan det statliga utvecklingssamarbetet och det svenska näringslivet utan att därmed göra avsteg från den svenska principen om obundet bistånd.
- verka inom EU för enklare och mer utvecklingsvänliga ursprungsregler.

2.3 Migrationströmmar

Den ökade globaliseringen har inneburit ökad rörlighet av varor och kapital, men inte i samma utsträckning av människor. Antalet migranter har ökat under det senaste seklet men deras andel av världens totala befolkning har varit oförändrad. Idag lever ca 200 miljoner människor utanför sina ursprungsländer, vilket motsvarar tre procent av världens befolkning. Nästan hälften av alla migranter är kvinnor. Vi vet att migrationens utvecklingspotential är långt ifrån fullt utnyttjad. Migranter har idag större möjligheter än någonsin tidigare att bidra till utveckling i sina ursprungsländer.

Människor migrerar från utvecklingsländer till rikare länder, men också mellan och inom utvecklingsländer, i sökandet efter bättre försörjningsmöjligheter och en tryggare tillvaro. Beröringspunkterna mellan migration och utveckling är många. Remitteringar till utvecklingsländer ökar mångfalden av hushållens inkomster, försäkrar mot risker, möjliggör utbildning och investeringar i hälsa och är en källa till kapital för etablering av små företag. Genom en politik för arbetskraftsinvandring som underlättar rörlighet mellan länder kan migranter återvända, temporärt eller permanent, ibland omnämnt som cirkulär migration, och bidra till utvecklingen i sina ursprungsländer. Enskilda migranternas och diasporagruppernas kontakter inom näringsliv och handel innebär en potential för utveckling. Människor måste ges möjligheter att migrera under ordnade och säkra former – okontrollerad, olaglig migration som ofta är kopplad till människohandel och organiserad brottslighet ska motverkas. Men migration handlar inte bara om att söka nya möjligheter att förbättra livssituationen utan också om att komma undan konflikter, förtryck, ekonomiskt utanförskap eller miljökatastrofer. När människor tvingas fly blir deras problem en regional och global angelägenhet.

Grunden för att Sverige ska kunna bidra till att maximera de positiva effekterna av migration är ett samstämmigt agerande mellan olika politikområden och aktörer. En samstämmig politik är grunden för att motverka migrationens negativa effekter och medverka till lösningar på situationer som leder till ofrivillig migration. Genom utrikes-, utvecklings-, säkerhets- och försvarspolitiken kan Sverige bidra till att bekämpa fattigdom och förtryck samt förebygga, hantera och lösa kriser och väpnade konflikter som leder till att människor tvingas fly och riskerar att utsättas för människohandel. Miljöpolitiken och utvecklingssamarbetet bör verka långsiktigt för att förebygga klimatförändringar och negativ miljöpåverkan som kan tvinga människor att migrera.

Utvecklingssamarbetet kan i samverkan med andra politikområden både främja de positiva och motverka de negativa effekterna av migration i ursprungsländerna. Det gäller bl.a. insatser inom näringslivsutveckling, finansiella system och tjänster, handel, utbyten inom utbildning och forskning, kapacitetssuppleering för hantering av migration i ursprungs- och transitländer samt förbättrad information, statistik och forskning kring sambanden mellan migration och utveckling. Regeringen verkar för att migration integreras i utvecklingsländers strategier och planer för fattigdomsbekämpning och utveckling, liksom i Sveriges och EU:s samarbetsstrategier för utvecklingssamarbetet.

Regeringen kommer att intensifiera sina ansträngningar att utarbeta en svensk politik som främjar synergieffekter mellan migration och utveckling.

Exemplet GlobalForum on Migration and Development

Det krävs en nära dialog mellan mottagar- och ursprungsländer om hur utvecklingseffekterna av migrationsströmmar kan stärkas. Ett viktigt forum är det globala forumet för migration och utveckling (GFMD) där över 150 stater från hela världen årligen möts och diskuterar hur de positiva sambanden mellan olika politikområden bäst kan tas tillvara för att främja migrationens utvecklingseffekter. Sverige har en aktiv roll i forumets arbete. I fokus för det svenska engagemanget står att stimulera dialog om och identifiera konkreta arbetsmetoder för att säkra ett samstämmigt agerande mellan olika delar av ett lands styre och förvaltning som främjar migrationens utvecklingseffekter. Den svenska prioriteringen att frågan om samstämmighet ska vara central på agendan har fått brett stöd bland andra länder.

2.3.1 Arbetskraftsinvandring till Sverige och EU

Arbetskraftsinvandring och cirkulär migration utgör en utvecklingspotential för ursprungsländerna och för migranterna själva samt gynnar även värdländernas ekonomier.

I takt med ökad insikt om såväl de positiva som de negativa sambanden mellan migration och utveckling har arbetskraftsinvandringens utvecklingspotential för såväl ursprungsländer och migranterna själva lyfts fram. Utmaningen består i att utforma och genomdriva en politik för arbetskraftsinvandring som kan tillgodose behoven i mottagarländerna på ett sätt som samtidigt maximerar de positiva och minimerar de negativa effekterna på ursprungsländerna. De erfarenheter som arbetskraftsinvandrare får på den svenska och europeiska arbetsmarknaden, eller genom vistelse vid svenska universitet och högskolor, stärker deras möjligheter. De har investerat sina sparade medel, kunskap, erfarenheter och engagemang i företag, och inom utbildnings- och forskningsmiljöer i sina gamla ursprungsländer. Möjligheten att återvända till Sverige eller till andra länder i Europa för

ytterligare perioder av arbete eller studier ökar också. I dagsläget underlättas migration till och från Sverige bl.a. genom viseringar giltiga för upprepade inresor och tidsbegränsade uppehållstillstånd, samt genom rätten till medtagbara sociala förmåner.

Den ökade rörligheten kan för vissa utvecklingsländer medföra en förlust av för samhället centrala resurser och förlorade investeringar i utbildning, s.k. kunskapsflykt. Fokus på att försöka förhindra kompetensflykt genom att stävja migration är ett felaktigt angreppssätt. Individer ska inte hindras från att på lagligt sätt söka sig bättre levnadsvillkor i ett annat land. Man ska inte heller neka personer från vissa länder att immigrera, dvs. utöva diskriminering mot invandrare mot bakgrund av ursprungsland. När det saknas vägar för laglig migration ökar risken för att människor migrerar olagligt, med stora risker, umbäranden och kostnader som följd.

Åtgärder för att motverka kompetensflykt och tillvarata kunskaper handlar i mycket hög grad om politisk vilja och förmåga hos utvecklingsländernas regeringar att erbjuda villkor som ger alla människor, kvinnor, män och ungdomar, möjlighet att arbeta och utvecklas i sitt ursprungsland som ett alternativ till att migrera eller som grund för ett beslut att återvända. Utvecklingsländernas regeringar bär huvudansvaret för att motverka kompetensflykt och tillvarata återvändande migranternas kunskap och erfarenheter. Stärkt demokrati och respekt för mänskliga rättigheter är då centrala. Här kan utvecklingsarbetet spela en central roll. Sverige och EU ska också utforma migrationspolitiken på ett sätt så att människors rörlighet främjas och kompetensflykt motverkas. Det kan ske genom att stimulera efterlevnad av bl.a. av EU antagna principer och handlingsplaner för etisk hänsyn vid rekrytering av hälsopersonal bland offentliga och privata aktörer.

Regeringen ska, bl.a. genom den svenska arbetskraftsinvandringsreformen och inom EU, verka för att arbetskraftsinvandrarens rörlighet underlättas, och att hinder för frivillig återvandring eller återinvandring i största möjliga mån undviks. Regeringen ska även verka för att framtida lagstiftningsprocesser på migrationsområdet undviker att skapa hinder för rörlighet. Sverige ska fortsätta att lyfta fram utvecklingsländernas intressen i utformningen av EU:s politik för invandring av arbetskraft.

Mål: Öka utvecklingseffekterna av arbetskraftsinvandring till Sverige och EU

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- verka för att den svenska arbetskraftsinvandringsreformen, bl.a. genom åtgärder för att främja cirkulär migration, bidrar till att öka utvecklingseffekterna av migration i utvecklingsländer
- delta aktivt i EU:s arbete rörande arbetskraftsinvandring, och verka för att reformer för arbetskraftsinvandring till EU beaktar förhållanden och behov i utvecklingsländer
- genom utvecklingsarbetet verka för produktiv sysselsättning, demokrati, respekt för MR samt bärkraftiga system och institutioner

- bidra till genomförandet av EU:s handlingsplan för att hantera den kritiska bristen på hälsovårdspersonal i vissa utvecklingsländer, inklusive etisk hänsyn vid rekrytering av hälsopersonal från dessa länder
- verka för internationellt utbyte av studenter, lärare och forskare.

2.3.2 Remitteringar och återföring av kunskap till utvecklingsländer

Remitteringar till utvecklingsländer närmar sig idag tre gånger värdet av det samlade internationella biståndet.

Både mottagarländer och ursprungsländer måste verka för att migranter ska kunna återföra och investera pengar (s.k. remitteringar), kunskap och erfarenheter i ursprungsländer. Remitteringarna blir också en allt viktigare del av ekonomin för många människor i utvecklingsländer som har familj och släkt bosatta i andra länder. Remitteringar som investeras i näringsliv och handel i utvecklingsländerna bidrar genom ökad sysselsättning och en mångsidig ekonomi till ländernas ekonomiska tillväxt, sociala utveckling och förutsättningar för att bekämpa fattigdomen. Investeringar i bättre boende samt utbildning och hälsa är också investeringar i utveckling genom att de förbättrar människors möjligheter att försörja sig, att ta ekonomiska initiativ och att delta aktivt i samhällslivet.

I en del utvecklingsländer går endast hälften av alla remitteringar genom officiella transfereringskanaler. Till orsakerna hör att de finansiella marknaderna och tjänsterna på mikronivå, särskilt på landsbygden, ofta är otillgängliga eller dåligt utvecklade samt att bankerna tenderar att erbjuda oförmånliga växelkurser, höga avgifter och komplicerade överföringsprocedurer. Värdet av remitteringar ökar när överföringar kan göras säkrare och till förmånliga kostnader, medan informella flöden av pengar är förenat med stora risker, bl.a. att migranter utnyttjas av nätverk för att tvätta svarta pengar. Regeringen kommer att arbeta för att främja överföringar genom formella kanaler och underlätta produktiva investeringar som svarar mot fattiga kvinnors och mäns behov och intressen, bl.a. genom att stödja utvecklingen av finansiella marknader och tjänster som når fler människor. Exempel finns på andra länder inom EU som upprättat webbsidor med information om olika betalningsinstitutioners säkerhet, valutakurser och överföringskostnader. Genom kontakt med nätverk i ursprungslandet bidrar migranter med nya kunskaper och erfarenheter som kan befrämja demokrati samt ekonomisk och social utveckling.

Många migranter är entreprenörer som äger och driver företag. Regeringen vill se en utveckling av verksamheter som kan stimulera entreprenörsandan bland migranter i Sverige som vill bidra till utveckling i sina ursprungsländer. Regeringen stödjer Swedfunds satsningar på projekt av pilotkaraktär för att främja investeringar i utvecklingsländer i samarbete med svenska företagare med invandrarbakgrund.

Kunskapsåterföring främjas också genom grupper av människor som i mottagarlandet förenas av sitt gemensamma ursprung i ett annat land. I

internationella sammanhang har dessa grupper kommit att benämnas diasporagrupper. Storleken på dessa grupper liksom verksamhetsfält har vuxit i takt med att den internationella migrationen ökat. Kunskapen om diasporagrupperns bidrag till utveckling i ursprungsländerna är dock fortfarande begränsad och behöver stärkas. Diasporagrupperna behöver också tillgång till information om tillgängliga medel och ansökningsförfarande för utvecklingsprojekt från EU:s finansiella instrument för utvecklingsamarbete. Sida och Migrationsverket kan inom sina respektive uppdrag medverka till att information når ut.

Mål: Ökad återföring av kapital, kunskap och erfarenheter från migranter till utvecklingsländer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- öka kunskapen om diasporagrupper i Sverige och deras bidrag till utveckling i ursprungsländerna samt mer aktivt engagera och stödja diasporagrupperns bidrag till utveckling i samarbete med berörda myndigheter, det privata näringslivet och enskilda organisationer
- verka för enskilda arbetskraftsinvandrares och diasporagrupperns kunskapsåterföring till ursprungsländerna, genom initiativ inom bl.a. närings- handels- och biståndspolitiken och genom ett aktivt engagemang i dessa frågor inom EU och internationellt
- verka för säkrare och billigare överföringar av remitteringar, bl.a. genom att låta upprätta en webbsida med Storbritanniens Send Money Home som förlaga
- stödja verksamheter som kan stimulera entreprenörskap bland migranter i Sverige som vill bidra till utveckling i sina ursprungsländer.

2.3.3 Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar

Det finns nästan 23 miljoner flyktingar och internflyktingar i världen, varav de flesta i utvecklingsländer i Asien och Afrika.

Politiska misslyckanden som leder till att människor tvingas fly är i grunden ett ansvar för regeringarna i dessa länder. Men när den egna regeringen inte kan eller vill erbjuda skydd hänvisas människor till att söka skydd utanför landets gränser. Genom att erbjuda internationellt skydd och en varaktig lösning till flyktingar kan det internationella samfundet främja deras möjligheter att bära sin egen försörjning, att bidra till utvecklingen där de befinner sig och i förlängningen i sitt ursprungsland. Skydd och varaktiga lösningar måste vara ett delat ansvar för det internationella samfundet och därmed också för Sverige. Utvecklingsländer som hyser stora grupper flyktingar och internflyktingar är i stort behov av det internationella samfundets hjälp.

Sverige tar sin del av ansvaret bl.a. genom att via flyktingmottagandet erbjuda en varaktig lösning för människor som behöver skydd. Förutom att ge skydd till spontant anländande asylsökande erbjuder Sverige, i samarbete med FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) genom vidarebosättning (kvotflyktingar) i vårt land skydd till cirka 1900

personer årligen som befinner sig i tredje land och inte har tillgång till annan långsiktig lösning. Sverige verkar också för en harmoniserad asyl- och migrationspolitik inom EU som ökar Europas kapacitet att ge skydd åt behövande.

På sikt kan de som tas emot i Sverige, när omständigheterna så medger, återvända till ursprungslandet och där bidra till utvecklingen. De som vill återvända ska kunna få stöd för detta.

För att svensk flyktingpolitik ska kunna fortsätta att vara trovärdig och hållbar måste asylsökande som efter rättssäker prövning inte anses ha skäl för uppehållstillstånd återvända till sina ursprungsländer. Sverige ska arbeta aktivt för att underlätta återvändande, bl.a. genom insatser av Migrationsverket och Sida. Återetableringsstödet för personer som återvänder till ett land där försörjningsmöjligheterna är begränsade är ett stöd för den egna försörjningen och dessutom en möjlighet att bidra till utveckling i ursprungslandet.

Flertalet av världens flyktingar och internflyktingar befinner sig dock i utdragna flyktingsituationer i utvecklingsländer där inga varaktiga lösningar erbjuds. Dessa flyktingssituationer beror som regel på olösta politiska konflikter och deras lösning förutsätter framförallt utrikespolitiska insatser. Här ingår konfliktlösning men också en politik som främjar demokratiutveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter. Konflikten mellan Israel och palestinierna är ett tydligt exempel på detta.

Regeringen kommer såväl nationellt som inom EU, FN-systemet och i övrigt på regional och internationell nivå, att verka för lösningar på flyktingsituationer, med specifikt fokus på utdragna flyktingsituationer. Här ingår, förutom konfliktlösning, insatser för främjande av ökad säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter, humanitära insatser, vidarebosättning, stöd till återvandring och till kunskapsutbyggnad kring flyktingsituationer.

Även utvecklingssamarbete med fokus på flyktingar och värdsamhällen kan underlätta varaktiga lösningar för flyktingar. Inom det bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet, i övergripande planering för utvecklingsinsatser i länder med många flyktingar och/eller internflyktingar, ska Sverige bidra till att de skyddsbehövande erbjuds lokal integration genom att främja deras möjligheter att bidra till sin egen försörjning och till mottagarsamhällets utveckling. Motsvarande insatser kan främja återvändande. I dialogen med samarbetsländer ska Sverige verka för att sådana åtgärder integreras i nationella och regionala strategier för fattigdomsbekämpning och utveckling. På EU-nivå kommer Sverige på migrationsidan bl.a. att arbeta för en utvidgning av regionala skyddsprogram samt för ett vidarebosättningsprogram.

Mål: Varaktiga lösningar på skyddsbehövandes situation

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- stödja stadigvarande och tillfällig återvandring samt återvändande från Sverige, bl.a. genom samverkande insatser av berörda myndigheter

- aktivt verka för ett större engagemang inom EU och FN-systemet för medverkan till lösningar på utdragna flyktning- och internflyktningssituationer
- främja varaktiga lösningar för flyktingar och internflyktingar, genom att synliggöra och beakta deras specifika situation och behov inom det bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet
- verka för en harmoniserad asyl- och migrationspolitik inom EU som kan öka Europas kapacitet att ge skydd åt behövande
- genom bistånds-, utrikes-, handels- och säkerhetspolitiken bidra till utveckling och därmed bekämpa fattigdom och förtryck samt förebygga kriser och konflikter som leder till att människor tvingas fly.

2.4 Klimatförändringar och miljöpåverkan

Klimatförändringar och miljöpåverkan utgör en allt större utmaning för världens länder. Många av problemen är globala och innebär konsekvenser för såväl rika som fattiga länder. Utvecklingsländer och fattiga människor är dock särskilt sårbara för klimat- och miljöpåverkan.

Ett hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om den miljö som människor är beroende av för sin försörjning, hälsa och överlevnad är centrala förutsättningar för långsiktig ekonomisk tillväxt och en rättvis och hållbar global utveckling. Sambanden mellan klimat, miljö, global utveckling och fattigdom är komplexa på grund av klimat- och miljöfrågornas kopplingar till andra utvecklingsfrågor såsom ekonomisk tillväxt, handel, jordbruk, konflikter, migration, hälsa, utbildning, jämställdhet och kvinnors situation. För att Sverige ska kunna bidra effektivt krävs därför nära samarbete med andra länder och aktörer. Det krävs också ett samstämt agerande mellan olika politikområden såsom miljö-, jordbruks- och biståndspolitiken. Miljömålsarbetet och den kommande klimatpropositionen integrerar därför ett tydligt utvecklingsperspektiv. För att minska klimatförändringarna kommer Sverige att verka aktivt, främst genom EU, för att få till stånd en effektiv klimatregim efter 2012, då Kyotoprotokollet löper ut. Sverige kommer även att vara aktiv inom EU och internationellt för hållbar produktion och konsumtion bl.a. genom att bidra till utvecklingen av ett 10-årigt ramverk av program inom Marrakechprocessen.

En majoritet av världens fattiga kvinnor, män och barn bor fortfarande på landsbygden och är i mycket stor utsträckning beroende av den lokala biologiska mångfalden och ekosystemtjänster för sitt uppehälle. Ekosystemtjänster är de livsnödvändiga nyttigheter som naturen tillhandahåller genom jordens mark, fiske, vatten och växtlighet och som äventyras av klimatförändringar och miljöpåverkan. Regeringen stödjer åtgärder som syftar till att bevara, hållbart nyttja och rättvist fördela vinster och nyttan av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Detta sker bl.a. inom ramen för konventionen om biologisk mångfald, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations (FAO) kommission för genetiska resurser, det internationella fördraget om växtgenetiska resurser samt Cartagena-protokollet om biosäkerhet. Det hållbara nyttjandet av

naturresurser och den biologiska mångfalden är nära kopplat till säker hantering av kemikalier.

Den fortlöpande snabba urbaniseringen i utvecklingsländer kräver insatser för att säkra goda levnadsförhållanden och minska miljö- och klimatpåverkan, bl.a. genom en kraftig minskning av användningen av fossila bränslen och ökad satsning på förnybara energikällor.

Klimatförändringar och miljöpåverkan har direkt påverkan på tillgång till vatten. Idag saknar över en miljard människor tillgång till tjänligt dricksvatten. Mer än dubbelt så många människor saknar tillgång till grundläggande sanitet. Hantering av vattenresurser är nära kopplat till jordbruket då detta idag står för 70% av färskvattenanvändningen. Regeringen ska i det internationella samarbetet på vattenområdet ta tillvara den breda kompetens som finns hos den svenska resursbasen.

Miljö och klimat har på flera olika sätt en tydlig koppling till fred och säkerhet. Klimatförändringar och resursknapphet, inte minst reducerad vattentillgång och gränsöverskridande vatten, kan komma att förstärka redan existerande riskfaktorer och därmed försämra säkerhetsläget i utvecklingsländer.

Exemplet Kommissionen för klimatförändring och utveckling

Globalt samarbete är en förutsättning för att hantera klimathotet. Glappen mellan vetenskap och politik, nord och syd samt humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd måste överbryggas. Regeringen har inrättat en internationell kommission för klimatförändring och utveckling med särskilt fokus på anpassningsfrågor under ordförandeskap av biståndsminister Gunilla Carlsson. I kommissionen samlas kompetens och erfarenheter från olika regioner i världen, fackområden och organisationer. Resultatet av kommissionens arbete ska användas i formulering av den svenska klimat- och biståndspolitikerna men också föras ut till EU och det internationella samfundet.

2.4.1 Klimat: anpassning och utsläppsminskningar

Afrika står för endast 3 - 4 % av världens koldioxidutsläpp, men hör ändå till den del av jordklotet som kommer att drabbas allra hårdast av klimatförändringar.

Klimatförändringarna påverkar livsförutsättningarna i hela världen och kraftfulla åtgärder krävs både för att minska koldioxidutsläppen och för anpassning till klimatförändringarna. Regeringen har höga ambitioner för klimatarbetet. Målet är att Sverige ska vara föregångsland i kampen mot klimatförändringarna. Därigenom bidrar Sverige till FN:s millenniemål 1, 6, 7 och 8 bl.a. om att säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling. och i relation till de hälsorelaterade målen. Högre temperaturer och översvämningar bidrar bl.a. till ökad förekomst av malaria. Sverige har visat att det går att förena kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser med ekonomisk tillväxt. Svensk miljöteknik och kunskap om anpassning till klimatförändringar ligger långt framme och kan bidra till andra länders arbete för minskade utsläpp och åtgärder för anpassning till

klimatförändringarna inklusive förändrade konsumtions- och produktionsmönster. Skr. 2007/08:89

De industrialiserade länderna svarar idag för de största utsläppen av växthusgaser. Den starka ekonomiska utvecklingen i många utvecklingsländer bidrar till ökade utsläpp och annan miljöpåverkan. En stor utmaning framöver består i att bidra till förutsättningar för dessa länder att utvecklas med en så begränsad klimatpåverkan som möjligt. Diversifiering av energikällor, en kraftig minskning av koldioxidintensiva energikällor och ökad satsning på förnybara energikällor liksom hållbar bioenergi är därför angeläget för att minska beroendet av fossila bränslen. Ökad efterfrågan på jordbruksvaror för produktion av bioenergi skapar nya möjligheter för fattiga på landsbygden. Samtidigt riskerar snabbt stigande livsmedelspriser att skapa ny instabilitet i sköra samhällen. I detta sammanhang är därför förhållandet mellan bioenergiproduktion och produktion av livsmedel i utvecklingsländerna viktig att följa.

Minskad avverkning och ett miljömässigt hållbart skogs- och jordbruk är andra viktiga anpassningsåtgärder eftersom avskogning står för ca 20% av nuvarande koldioxidutsläpp och ytterligare 15-20% kommer från jordbruk och djurhållning. Bevarande av intakta ekosystem är även viktigt för att minska sårbarheten, tex. för ändrade vattenflöden och andra effekter av klimatförändringen. Sverige intar en ledande roll i de internationella förhandlingarna om en ny klimatordning efter 2012, inte minst genom EU ordförandeskapet under det andra halvåret 2009.

En stor utmaning för de fattiga länderna är att hantera anpassningen till klimatförändringen. Det är helt nödvändigt att höginkomstländerna bidrar med kunskap och resursuppbyggnad för anpassningsåtgärder till de fattiga länderna. Sverige kan bidra genom bl.a. miljö-, närings- och biståndspolitikerna. Det är också viktigt att få till stånd en fungerande marknad för biobränsle och andra miljövänliga varor, teknik och tjänster. Bl.a. kan svensk teknikexport vara betydelsefull. Genom internationellt arbete för att förändra ohållbara konsumtions- och produktionsmönster (den s.k. Marrakech processen), utvecklingsamarbete och kunskapsutbyte kan Sverige bidra till att stärka utvecklingsländers kapacitet att integrera klimathänsyn i arbetet med att bekämpa fattigdom. Det är särskilt viktigt eftersom klimatförändringar påverkar fattiga människors tillgång till mat framförallt på grund av tex. torka och översvämningar som leder till minskade skördar.

Regeringen har tillsatt en internationell kommission för klimatförändring och utveckling som under biståndsminister Gunilla Carlssons ordförandeskap ska ta fram förslag på hur biståndet kan klimatsäkras och hur anpassningsåtgärder kan integreras i utvecklingsländernas egna utvecklingsstrategier. En slutrapport presenteras under våren 2009. Resultatet ska föras in i arbetet inom EU och klimatkonventionen inför och under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 och den nya klimatordningen efter 2012.

Mål: Begränsning av globala utsläpp av växthusgaser och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- verka för att få till stånd en ambitiös och effektiv internationell klimatregim efter 2012
- fortsatt vara pådrivande för en ambitiös klimatpolitik inom EU och att verka för att EU lever upp till ingångna åtagande om utsläppsminskningar och klimatanpassning
- utveckla Sveriges klimatpolitik genom att främja en bred och fördjupad samverkan mellan näringsliv, forskning och utveckling samt offentlig sektor
- stödja insatser för en uthållig användning av naturresurser genom deltagandeprocesser, förebyggande åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster och genetiska resurser liksom främjande av förnybar energi
- integrera ekosystemhänsyn i anpassnings- och energiåtgärder i samarbetsstrategierna för Sveriges samarbetsländer samt i samarbetsländernas egna utvecklingsstrategier
- agera för hållbar konsumtion och produktion, regionalt och internationellt bl. a. genom deltagande i FN:s arbete inom ramen för Marrakech-processen.

2.4.2 Kemikaliehantering

Den årliga världsproduktionen av kemiska ämnen ökade på 50 år från ca 7 miljoner ton per år till ca 400 miljoner ton år 2000.

Kemiska ämnen är nödvändiga i ett modernt samhälle, men en bristfällig kemikaliehantering ger upphov till allvarliga hälso- och miljöproblem. Kemikalieföreningar känner inga nationsgränser utan transporteras via luft och vatten och genom handeln med varor. Det är ett globalt problem som måste hanteras i samverkan med andra länder. En växande del av användningen och produktionen av farliga kemikalier sker i fattiga länder med bristfällig kemikaliekontroll, vilket medför att människor och miljö i dessa länder utsätts för oacceptabla risker. De fattigaste människorna drabbas ofta allra hårdast, bl.a. eftersom de ofta arbetar i en utsatt miljö samt saknar information om riskerna med farliga kemikalier. Även jordens naturresurser och den biologiska mångfalden riskerar att påverkas negativt av farliga kemikalier.

Bristande kunskaper om kemikalier och svag kemikaliekontroll kan också få ekonomiska konsekvenser för länder som exporterar kemikalier eller varor innehållande kemikalier. Kraven inom kemikaliekontrollen ökar i många delar av världen och kan i praktiken innebära handelshinder. För den som importerar produkter är det tryggare att bedriva handel med företag som har god kontroll på sin kemikalieanvändning. Stärkt kemikaliekontroll i utvecklingsländer kan bidra till att företag i dessa länder bibehåller eller utvecklar sin konkurrenskraft på världsmarknaden.

Sverige har varit ett av de tongivande länderna i arbetet med att ta fram den EU-gemensamma kemikalielagstiftningen Reach inom EU samt den globala kemikaliestrategin SAICM. Svenskt kunnande gällande hanteringen av kemikalier är efterfrågat internationellt och Sverige har en fortsatt viktig roll att spela i det internationella arbetet och i stödet till andra länder.

Kemikaliefrågorna riskerar att underminera ansträngningar att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling och deras hantering kräver ett brett angreppssätt och berör flera politikområden såsom miljö-, jordbruks-, närings-, arbetsmarknads-, bistånds- och hälsopolitiken. Därför ska också svenska myndigheter fortsatt samverka i denna fråga. Miljösektorn ska även stärka sin samverkan med ansvariga för arbetsmarknads- och hälsofrågor för att nå framgång på kemikalieområdet.

Mål: Att användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländer ska minska och att omhändertagandet av farligt avfall ska förbättras

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- stödja länder som vill utveckla nationell kemikaliekontroll
- verka inom EU för en stark lagstiftning och god tillämpning av reglerna i t.ex. Reach och bekämpningsmedelsförordningarna, och därigenom begränsa användningen av farliga kemikalier
- verka för att ett globalt bindande instrument för kvicksilver tas fram inom ramen för pågående process inom FN:s miljöprogram (UNEP)
- ta en ledande roll och agera i genomförandet av den globala kemikaliestrategin SAICM
- arbeta aktivt inom Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall
- verka för att internationellt förbättra informationen om kemiska ämnen i varor och på så vis bidra till minskade miljö- och hälsorisker i hela livscykeln.

2.4.3 Hållbar stadsutveckling

Varje dag växer världens städer och deras slumområden med motsvarande hela Uppsala - 190 000 personer. Nästan hela ökningen sker i utvecklingsländer.

Det finns ett tydligt samband mellan hög urbaniseringsgrad och hög ekonomisk tillväxt. Men en snabb och omfattande urbanisering leder till problem som ofta är allvarliga och som drabbar de fattigaste människorna hårdast. Särskilt i utvecklingsländer växer städernas befolkning mycket fort, utan att nödvändig infrastruktur finns på plats. Utbyggd infrastruktur och säkrare bostäder är en nödvändighet för att förbättra fattiga människors levnadsvillkor i städernas slumområden. En central fråga är människors möjligheter att få besittningsrätten till sina bostäder. Äganderätt av mark kan möjliggöra belåning och inteckning och utgör därmed en ekonomisk trygghet, inte minst för kvinnors

möjlighet i dessa avseenden. Bristande lagstiftning för äganderätt till mark är ofta ett grundläggande problem.

Mer än hälften av jordens befolkning bor nu i urbana områden. En stor del av energiförbrukning, miljöproblem och i ökande utsträckning, den globala fattigdomen koncentreras till dessa områden. Utvecklingen i världens städer kommer därför att ha stor påverkan på den globala utvecklingen och på hur klimatutmaningen kan mötas och den negativa miljöpåverkan minskas. Sverige har etablerat ett stort kunnande inom hållbar stadsutveckling och miljöteknik. Regeringen har nyligen aviserat ett nytt stödprogram för att ytterligare utveckla och befästa positionen inom hållbar stadsutveckling och förbättra förutsättningarna för internationellt samarbete och export. Genom samverkan mellan olika aktörer och politikområden kan Sverige bidra till att skapa hållbara lösningar i ett tidigt skede i stället för att i efterhand åtgärda problem som redan uppstått.

Ofta växer städernas vattenbehov långt utöver närliggande vattenresursers kapacitet. Likaså uppstår problematiska sanitära förhållanden då både dränering och avlopp visar stora brister i tätbefolkade områden, vilket även påverkar individens personliga säkerhet och hälsa. Att stödja utvecklingen av system som försörjer stadsbefolkningen med vatten, sanitet, avfallshantering, kollektivtrafik och fjärrvärme eller annan förnybar energiförsörjning är centralt för regeringens arbete med att bidra till en hållbar stadsutveckling och därmed också till hållbara produktions- och konsumtionsmönster

Satsningar på bl.a. utveckling av landsbygdens infrastruktur kan skapa möjligheter att transportera livsmedel till stadens konsumenter.

Många städer är byggda på riskabla platser, ofta nära kuster och vid vattendrag, vilket ökar riskerna att drabbas av effekter från klimatpåverkan såsom en höjd havsnivå, översvämningar, orkaner eller andra extrema väderförhållanden. Kunskapen om att det är de fattigaste människorna i urbana områden som kommer att drabbas hårdast, bl.a. genom förstörda bostäder och försämrad tillgång till vatten och livsmedel, är ett viktigt ingångsvärde för den internationella kommissionen för klimat och utveckling som regeringen lanserade hösten 2007.

Om urbaniseringens potential tas till vara kan den innebära förbättrade möjligheter för människorna både i städer och på landsbygd samt därutöver främja ekonomisk tillväxt i hela regioner. Det handlar om regional planering som tar tillvara sambanden mellan stad och landsbygd och miljöanpassade lösningar inom t ex energi, transporter, avfall, vatten-, luft-, och avloppsrening.

Sverige ska bidra internationellt med kunnande och teknik för hållbar stadsutveckling. Investeringar i infrastruktur i kombination med institutionella reformer är nödvändigt i arbetet med att förbättra servicen till befolkningen och därmed deras möjligheter till bättre levnadsvillkor. Resurser till detta måste i huvudsak mobiliseras lokalt, bl. a genom den privata sektorn, men biståndet kan ha en katalytisk roll.

Mål: Att urbanisering sker på ett hållbart sätt och bidrar till långsiktig utveckling och fattigdomsminskning

Skr. 2007/08:89

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- verka inom FN:s boendeprogram (UN-HABITAT) i syfte att bl. a bygga upp kompetens som syftar till att stödja mekanismer för fattiga människors finansiering av sitt boende samt bilateralt samarbete för hållbar stadsutveckling
- verka för ökad internationell samverkan och erfarenhetsutbyte inom urbana frågeställningar och hållbar stadsutveckling
- verka för samarbete, handel och offentlig-privat samverkan inom miljöteknik och samhällsplanering .

2.5 Konflikter och sviktande situationer

De flesta av dagens konflikter är inomstatliga. Ofta påverkar de hela regioner och pågår under lång tid. Många konflikter bottnar i motsättningar kring religion, etnicitet, makt och råvaror men kan även handla om rena överlevnadsfrågor som tillgång till vatten och betesmark. Terroristhandlingar och extremism bidrar till att skapa instabilitet och utlösa kriser.

Konflikterna medför enormt lidande och särskilt utsatta är kvinnor och barn. Ekonomisk utveckling och framväxten av socialt välstånd försvåras eller omintetgörs. Konflikterna, som ofta förvärras och förlängs av den illegala handeln med vapen, drabbar hela regioner genom instabilitet, flyktingströmmar, miljöförstöring och terroristverksamhet. I krigens spår växer den organiserade brottsligheten, inte minst drog- och människohandeln. Ingen del av världen förblir opåverkad. Europa och Sverige drabbas indirekt av krig och konflikter långt borta från vårt närområde.

Många delar av världen präglas av instabilitet, överhängande konflikthot och skör fred. Regioner, stater och områden som befinner sig i sådana sviktande situationer saknar ofta förmåga att möta basala behov. De har svårt att kontrollera sitt territorium och rymmer ofta parallella säkerhetsstrukturer. Det demokratiska underskottet är i allmänhet betydande och de mänskliga rättigheterna kränks.

Det krävs insatser för att bistå konfliktdrabbade länder med att förebygga, dämpa, och lösa väpnade konflikter. I detta arbete är det centralt att förebygga uppkomsten och spridningen av väpnad konflikt, lösa konflikten när den har uppkommit förhindra återgång till väpnad konflikt, stabilisera sviktande situationer samt, i förekommande fall, bidra till statsbyggande.

Dagens komplexa konflikter ställer nya krav på det internationella samfundet. Tiden är förbi då man mestadels skickade militär trupp för att skilja stridande parter åt. Numera präglas insatsernas utformning och sammansättning ofta av hänsyn till att de mål som ska uppnås berör både säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. I linje med detta beslutar FN:s säkerhetsråd numera om multifunktionella mandat, som syftar till

att säkra freden och stärka hela samhällen, med såväl militära som civila insatser.

Regeringen är djupt engagerad i den nya generationens freds-, stats- och institutionsuppbyggnadsarbete. Som medlem i EU bidrar Sverige till EU:s arbete med krishantering och fredsbyggande. Sverige har bl.a. deltagit i EU:s samtliga civila och militära fredsfrämjande insatser.

Sverige verkar också bilateralt, liksom multilateralt genom bl.a. FN och Världsbanken med en lång rad verktyg. Hit hör det nya utvecklingssamarbetet som bl.a. fokuserar på konflikt- och postkonfliktländer. Hit hör också vårt arbete med konfliktförebyggande, medling, nedrustning, ickespridning och fredsbyggande. Och hit hör att vid prövning av svensk vapenexport även beakta den hållbara utvecklingen i mottagarlandet, i enlighet med EU:s uppförandekod för vapenexport. De svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport framhåller särskilt den vikt som vid den utrikespolitiska bedömningen av varje utförelärende ska fästas vid respekten för mänskliga rättigheter i mottagarlandet. Situationen i mottagarlandet vad gäller mänskliga rättigheter ska alltid vägas in, även i de fall då det är fråga om utförelse av materiel som i sig inte kan användas för att kränka mänskliga rättigheter. Den svenska krigsmaterielexporten ska ske på ett sätt som inte motverkar en rättvis och hållbar global utveckling.

För att det svenska arbetet med att bistå konflikttrabbade länder och verka i sviktande situationer ska bli verkningsfullt måste det omfatta flera politikområden som agerar samstämmigt. Detta kräver ett brett angreppssätt där konfliktens specifika omständigheter avgör den slutliga utformningen av insatser och engagemang. Arbetet för säkerhet och utveckling hänger exempelvis nära samman med insatser för friare handel, ökad sysselsättning, bättre miljö och stärkta påverkansmöjligheter för kvinnor, barn och ungdomar.

Exemplet Afghanistan

Säkerhetssituationen i Afghanistan är på sina håll mycket skör, vilket utgör ett hot mot såväl rättstaten som utvecklingen i landet. Otryggheten, särskilt i den södra delen av landet, kan göra det svårt för befolkningen att röra sig fritt till och från skola, jobb och marknader. Instabiliteten lägger hinder i vägen för handel. Fattigdomen är stor. Sverige har ett omfattande engagemang för att bidra till att förbättra säkerheten, utvecklingen och respekten för mänskliga rättigheter i landet. Bl.a. uttrycks vårt engagemang för Afghanistan genom vårt deltagande i *International Security Assistance Force (ISAF)* med militärt stöd samt civila politiska och utvecklingsrådgivare, framför allt till PRT (Provincial Reconstruction Team) i Masar e Sharif. Därtill har Sverige ett omfattande humanitärt och långsiktigt utvecklingsbistånd, inklusive utbildning av polis och stöd till uppbyggnaden av rättsväsendet bilateralt, men även genom FN och EU.

Demokratisk kontroll över säkerhetssektorn i en stat är centralt för att freden ska bli varaktig i stater som just har genomlidit konflikt och som håller på att återgå till ett normalt liv.

Fattigdomsbekämpande insatser kan omintetgöras om inte ett lands säkerhet och behov av att reformera säkerhetssektorn, beaktas. Varaktig fred och fungerande, demokratiska samhällen förutsätter att säkerhetssektorn; militären, polisen och hela rättskedjan, är under demokratisk kontroll och insyn, att den är effektiv och kompetent samt respekterar de mänskliga rättigheterna. Men i många konflikt- och postkonfliktländer utgör säkerhetssektorn snarare en orsak till instabilitet än en garanti för säkerhet och respekten för de mänskliga rättigheterna. Individens rättsäkerhet åsidosätts ofta, militär snarare än polis ansvarar för den interna säkerheten och polisen är ofta underfinansierad, bristfälligt utbildad, illa ledd och korrupt. Detta är naturligtvis ett dåligt utgångsläge för utveckling. Därigenom ökar också riskerna för att polis, militär och andra myndighetsutövare gör sig skyldiga till övergrepp, såsom tortyr och utomrättsliga avrättningar. En fungerande säkerhetssektor och ett fungerande rättsväsende är således förutsättningar för utveckling mot en stabil demokrati, mänskliga rättigheter och ekonomiskt välstånd.

Säkerhetssektorreform (SSR) är ett brett ämnesområde. Ibland består insatserna i att utbilda ett lands poliser eller bidra till att stärka medborgares konstitutionella skydd mot övergrepp från statsmakten. Ibland gäller det något så grundläggande som att installera och genomföra ett betalningssystem som gör att landets soldater eller poliser får sina löner.

För att åstadkomma god samhällsstyrning av säkerhetssektorn krävs samlade insatser som omfattar olika politikområden och olika aktörer. Detta kan omfatta jurister som kan bistå i lagstiftningsarbete, utvecklingsrådgivare som kan reformera den civila statsförvaltningen och försvarsexperter som kan hjälpa till med att sätta försvarssektorn under civilt styre.

Regeringen anser att ett engagemang byggt på samstämmighet och samordning utgör grunden för att kunna bistå konflikttrabbade länder på ett effektivt sätt. Den SSR-inriktning som har tagits fram inom Regeringskansliet utgör en god grund för fortsatt arbete. Inriktningen omfattar flera politikområden och en rad olika aktörer. På basis av denna inriktning avser regeringen nu intensifiera Sveriges arbete med SSR-insatser i icke demokratiska länder, i konflikt- och postkonfliktländer samt i sviktande situationer. Regeringen bidrar redan aktivt till utformningen och genomförandet av EU och FN: s SSR-insatser såväl som till det internationella policyarbetet på området.

Regeringen har som målsättning att Sveriges personella, finansiella och policyinriktade SSR-bidrag ska bidra till att skapa förutsättningar för säkerhet, utveckling och respekt för mänskliga rättigheter i de länder som berörs.

Mål: En legitim säkerhetssektor under demokratisk kontroll i konflikt-, och postkonfliktländer såväl som i sviktande situationer

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- arbeta för effektivare samordning av Sveriges, EU:s och FN:s SSR-insatser, med hänvisning till den SSR-inriktning som framtagits inom Regeringskansliet
- bidra med svenskt personellt och finansiellt stöd till SSR-insatser t.ex. genom riktade utbildnings- och träningsinsatser
- stödja policyskapande, kunskapsspridning och kapacitetsuppbyggnad inom området
- bidra till att effektivisera och förbättra möjligheter för behovsanalyser.

2.5.2 Kvinnor, fred och säkerhet

Freden blir inte varaktig om inte kvinnors roll och perspektiv tas till vara i fredsarbetet.

Kvinnor utgör i regel hälften av befolkningen. Trots detta deltar de sällan eller aldrig i fredsförhandlingar eller konfliktlösningsprocesser och deras erfarenheter tas därför sällan tillvara.

Moderna konflikter drabbar civilbefolkningen i allt högre grad. Detta gäller särskilt långdragna konflikter. Kvinnor är ofta särskilt utsatta för sexuellt våld och andra grova övergrepp som ofta används som vapen i konflikter.

Så länge kvinnor och flickor saknar såväl skydd som möjligheter att påverka sin situation kommer följderna av väpnade konflikter inte att kunna hanteras eller lösas på ett sätt som leder till hållbar fred och utveckling. Därför ska Sverige särskilt uppmärksamma kvinnor i konflikt- och postkonfliktsituationer. Utgångspunkten är bl.a. våra åtaganden inom ramen för internationella konventioner, såsom Konventionen om kvinnors rättigheter (CEDAW) samt beslut och överenskommelser som FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Sverige är och ska vara en ledande aktör när det gäller arbetet med att främja respekten för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet.

För att stärka situationen för kvinnor och flickor i konflikt- och postkonfliktskeden ska regeringen intensifiera arbetet för att öka stöd till insatser som förbättrar skyddet för kvinnor i utsatta länder och dessa kvinnors förutsättningar att själva förändra sin situation. Det kan exempelvis gälla ökat stöd till kvinnors deltagande i demokratiska processer och till utbildning. Nära kopplingar finns också till arbetet med kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR), bekämpning av hiv/aids och bekämpning av könsrelaterat våld.

Mål: Förbättra situationen för kvinnor i konflikt- och postkonfliktsituationer

Skr. 2007/08:89

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- fortsätta implementera Sveriges handlingsplan för resolution 1325 genom att stödja kvinnors fredsinitiativ liksom att verka för en ökad andel kvinnor i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser respektive i konfliktförebyggande och i fredssamtal
- höja ambitionsnivån såväl effektivitets- som resursmässigt till kvinnors deltagande i demokratiska processer, kvinnors utbildning, sysselsättning och stödet till kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa inom ramen för utvecklingssamarbetet
- förstärka arbetet med brottsbekämpning i relation till sexuellt våld och andra övergrepp, bl.a. genom att fortsätta det arbete som inleddes under det svenska medordförandeskapet för partnerskapet för gender justice, för att förbättra kvinnors tillgång och tillträde till rättsväsendet.

2.5.3 Från konflikt till långsiktigt hållbar utveckling.

Det är viktigt att stödja länder i den känsliga övergången från krig till fred för att förebygga att strider åter blossar upp.

Fredsavtal är ingen garanti för fred. Konfliktdrabbade länder återfaller ofta i stridigheter. För att bryta trenden måste världssamfundet bli bättre på att hjälpa drabbade länder att säkra freden. Svensk politik och svenska insatser inriktas därför bl.a. på konfliktförebyggande insatser. Insatserna måste inledas snabbt och fungera på kort sikt för att vara verkningsfulla. Samtidigt bör åtgärderna sträva efter att bidra till långsiktig stabilitet och utveckling. Arbetet med insatser i konfliktsituationer måste genomsyras av insikten att säkerhet, utveckling och respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer är nära sammankopplade och ömsesidigt förstärkande. Ett fungerande samspel mellan säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter är därmed en förutsättning.

Regeringen arbetar bilateralt, genom EU, liksom multilateralt genom FN och Bretton Woods institutionerna. Dessutom arbetar Sverige med regionala organisationer som Afrikanska unionen (AU) samt genom att kombinera olika verktyg. Exempel på verktyg för tidig återuppbyggnad är förtroendeskapande åtgärder och avvapning, demobilisering och återanpassning av f.d. kombattanter (s k Disarmament, Demobilisation and Reintegration, DDR). Hit hör också arbetet inom ramen för FN:s fredsbyggande kommission, där Sverige förutses öka sitt engagemang ytterligare efter att hittills ha deltagit i kommissionen för Sierra Leone. Hit hör även stöd via utvecklingssamarbetet, institutionsuppbyggande insatser och kapacitetsuppbyggnad av samhällsfunktioner. EU:s transformativa kraft bidrar till att stabilisera och reformera länderna i vårt närområde, något som bl.a. illustreras genom stabiliserings- och associeringsprocessen på Balkan.

Det är också viktigt att i ett tidigt skede stödja den privata sektorn eftersom den bidrar till ökad tillväxt och även kan bidra till bättre

fungerande arbetsmarknader och ökad sysselsättning. Här kan det handla om att snabbt bygga upp förstörda skolor och kliniker, eller avvärpa och sysselsätta f.d. stridande. Den unga generationen, med f.d. barnsoldater och arbetslösa ungdomar, är central och kräver särskilt fokus.

Kapacitetsstöd och handelsrelaterat bistånd måste gå hand i hand. Att främja uppbyggnaden av infrastruktur är en viktig del som ska ges ökad uppmärksamhet inom utvecklingssamarbetet även i sviktande situationer. Det kan även handla om att hantera rättsliga aspekter i övergången mellan krig och fred där särskilda domstolar, s.k. sanningskommissioner, bidrar till försoning och avslut. Regeringen ska även arbeta för att motverka grogrunder för extremism och terrorism.

En stabil säkerhetssituation är en förutsättning för demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna, en fungerande rättsstat och långsiktigt hållbar utveckling. Sveriges deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande insatser ska därför utformas som en integrerad och samlad politik gentemot det aktuella landet och/eller regionen. Vårt engagemang bör som utgångspunkt vara långsiktigt. Sveriges ökade deltagande i internationella fredsinsatser kräver att de svenska bidragen blir mer effektiva och ändamålsenliga. Dagens konflikter kräver ett brett angreppssätt och stor flexibilitet. Möjligheter till ett samlat svenskt engagemang ska utvärderas i anslutning till att en ny insats inleds. Så långt möjligt ska processen präglas av en helhetssyn på Sveriges deltagande. De svenska bidragen bör utformas som samlade insatser, med både militära och civila delar. Svenskt deltagande kan delvis förväntas ske i länder/regioner där Sverige bedriver en aktiv utvecklingspolitik, men också i andra områden. Utvecklingssamarbetet kan därmed utgöra en väsentlig del av det samlade svenska engagemanget. Möjliga synergier med utvecklingssamarbetet ska alltid eftersträvas.

Mål: Att bidra till att överbrygga gapet mellan konflikt och långsiktigt hållbar utveckling

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- främja insatser till stöd för privatsektorutveckling inom Aid for Trade samt samarbete med näringslivet i postkonfliktländer med utgångspunkt i OECD:s vägledning för företag som är verksamma i konfliktområden
- utveckla metoder för att i det tidiga skedet efter en konflikt arbeta med förtroendeskapande åtgärder, stärkande av freden, återintegrering av f.d. kombattanter samt stöd till försoningsprocesser och transitional justice
- arbeta för att de svenska bidragen präglas av en helhetssyn, där synergier med utvecklingssamarbetet eftersträvas
- arbeta för att motverka våldsinriktad radikaliserings och grogrunder för terrorism
- driva frågan om pelaröverskridande samarbete i EU, inklusive genom EU:s utrikestjänst. samt verka för att handlingsplanen för sviktande situationer som beräknas vara klar 2009 blir ett handfast verktyg för kommissionen och medlemsstaterna

- ta fram modeller för effektiv kommunikation, dialog och kunskapsutbyte mellan berörda departement, myndigheter och regeringens aktörer i fält. för att främja den helhetssyn som ska präga svenskt deltagande i internationella insatser
- att verka för att den svenska krigsmaterielexporten ska ske på ett sätt som inte motverkar en rättvis och hållbar global utveckling .

2.6 Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot

Hiv/aids, tuberkulos och malaria samt diarré- och luftvägssjukdomar är fortfarande de sjukdomar som skördar flest liv i Afrika söder om Sahara. Utöver det ofattbara mänskliga lidandet utgör dessa centrala hinder för utveckling och fattigdomsbekämpning i Afrika. I övriga utvecklingsländer skördar andra sjukdomar än smittsamma sjukdomar flest offer. Det gäller tex. hjärt- och kärlsjukdomar, tumörer, skador samt psykisk ohälsa. De icke-smittsamma sjukdomarna ökar också i länder i Afrika söder om Sahara.

De sjukdomar som kan förebyggas genom tillgång till rent vatten och fungerande avloppssystem, regelbunden och tillräcklig tillgång till näringsriktig mat säkra livsmedel och ett hälsosystem som erbjuder vaccin och andra läkemedel är fortsatt förbisedda "fattigdomssjukdomar". Fattiga människor är mer utsatta för konsekvenserna av sjukdomar än andra då de i allmänhet har sämre förutsättningar att skydda sig mot hälsohot.

En stor utmaning globalt är att hantera den dubbla sjukdomsörda som smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar ger upphov till. Det kräver medvetna hälsofrämjande och ofta strukturella satsningar inom sektorer som ligger utanför hälsosektorn. Till dessa hör utbildning för flickor och pojkar liksom tillgång till säkra livsmedel, rent vatten, fungerande avlopps- och avfallssystem, en hälsopolitik som minskar efterfrågan på tobak och alkohol, förbättrad trafiksäkerhet, en hållbar kemikaliehantering och en hälsosam boende- och arbetsmiljö. Vidare krävs att människor ges tillgång till sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande insatser och god vård på lika villkor. Mot denna bakgrund väljer regeringen att i politiken för global utveckling, i arbetet för att minska den globala sjukdomsördan, prioritera hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder, hållbara hälsosystem och tidiga varningssystem för smittsamma sjukdomar.

Det grundläggande ansvaret för att skapa förutsättningar för god hälsa bland fattiga människor ligger hos de nationella regeringarna. I en alltmer globaliserad värld behöver emellertid nationella insatser integreras med internationella åtgärder. Sverige har god kunskap och erfarenhet på många områden inom det globala hälsoarbetet och har både ett moraliskt ansvar och ett egenintresse i att verka för en förbättrad hälsa globalt. I skyddet mot spridning av smittsamma sjukdomar är världens länder ömsesidigt beroende av varandra. Omvärldsförändringar som ökad rörlighet av människor, ändrade levnadsförhållanden, ökat handelsutbyte samt klimatförändringar innebär ständigt nya utmaningar för smittskyddet. Bakterier som är resistent mot antibiotika utgör ett hot

mot våra möjligheter att tillförsäkra befolkningen ett gott smittskydd samt en god hälso- och sjukvård.

Sverige kommer att fortsätta vara en stark röst i det internationella hälsoarbetet och därigenom bidra till att millenniemål sex och åtta uppfylls. Sverige ska fortsätta verka för ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande angreppssätt för att minska den globala sjukdomsördan. Sverige ska också fortsätta att verka för att människor får vård och behandling på lika villkor. Ett särskilt viktigt område är rätten till sexuell och reproduktiv hälsa. Insatserna för att bekämpa den globala sjukdomsördan handlar om betydligt mer än det direkta förebyggande och behandlande arbetet. Sverige kommer därför inom ramen för såväl utvecklingssamarbetet som det internationella policyarbetet, inom t.ex. hälsa, utbildning, forskning, jordbruk och infrastruktur, att arbeta med en bred arsenal av åtgärder för att möta hälsohoten i världen.

Exemplet Trips

Utan tillgång till läkemedel kan smittsamma sjukdomar och andra hälsohot inte hanteras på ett effektivt sätt. Världshandelsorganisationen, WTO:s avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätt (Trips) påverkar i vissa avseenden fattiga länders tillgång till läkemedel. Sverige var genom EU pådrivande för att få till stånd den ändring av Trips-avtalet som nu möjliggör tvångslicensiering av patent för export av läkemedel till länder med akuta folkhälsoproblem som saknar egen tillverkningskapacitet. Sverige har agerat för att EU ska påskynda ratificeringen av beslutet, vilket skedde under 2007. Fortfarande har dock inte tillräckligt många länder ratificerat avtalet för dess ikraftträdande. Sverige kommer därför att fortsätta verka för att detta sker.

2.6.1 Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel

99 procent av alla nya läkemedel riktas mot välfärdssjukdomar, som t.ex. hjärt-kärlsjukdomar, diabetes, fetma och ryggont.

En stor del av världens sjukdomar kan förebyggas, botas eller lindras med hjälp av behandlingar som är kända och som är ekonomiskt överkomliga. Varje dag smittas 7 000 människor med hiv-infektion och över 22 000 insjuknar i tuberkulos. Var trettionde sekund dör ett afrikanskt barn i malaria och varje minut dör en mamma i samband med graviditet eller förlossning. Om fattiga människor hade tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård skulle miljoner liv räddas varje år. Problemet handlar om att nå ut med mediciner, vacciner och annan form av vård till dem som behöver – i tid, med effektiva metoder och till acceptabla priser. Ett annat problem är det i många länder akuta underskottet på läkare och sjuksköterskor. Ofta saknas också en hållbar styrning och finansiering av ländernas hälsosystem. I många länder är systemen som ska tillhandahålla vård och behandling och förebygga

sjukdomar på väga att kollapsa eller så är de tillgängliga enbart för vissa grupper i samhället.

Vid sidan av tillgång till mat, utbildning, rent vatten och sanitet är tillgång till grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster av kritisk betydelse för att minska sjukdomsördan och bekämpa de främsta direkta dödsorsakerna i de minst utvecklade länderna, inklusive malaria, aids, tuberkulos och komplikationer i samband med graviditet och förlossning.

Många länder står inför betydande utmaningar avseende tillgång till grundläggande infrastruktur, hälso- och sjukvårdspersonal, läkemedel samt styrning. Den centrala betydelsen av väl fungerande hälsosystem för att på ett hållbart sätt minska sjukdomsördan och främja hälsa har därför under senare år fått förnyad politisk uppmärksamhet. Ett hälsosystem består av alla – både offentliga och privata – organisationer, institutioner och resurser samt av människor vars främsta uppgift är att främja, återställa och upprätthålla en god hälsa.

I den globala biståndsarkitekturen har frågan kring harmonisering och effektivisering av biståndet (s.k. Parisagendan) en central plats. Tillkomsten av uppemot ett hundratal globala och vertikala hälsoinitiativ har ökat resurserna inom vissa delar av hälsosektorn, t.ex. för bekämpningen av hiv/aids och för vaccinförsörjningen i fattiga länder. Stora utmaningar finns vad gäller effektivitet och samstämmighet mellan de globala initiativen och deras anpassning till nationella prioriteringar, planer och program.

Sverige har komparativa fördelar i form av kompetens och lång erfarenhet av hälsosystemutveckling. Sverige har bl.a. en lång tradition av förebyggande hälsovård som smittspårning och rådgivning. Områden som Sverige särskilt uppmärksammar globalt är frågor som rör finansiering och jämlik fördelning av resurser.

Var tredje människa på jorden saknar idag tillfredställande tillgång till livsnödvändiga läkemedel. Problemet handlar dels om att fattiga människor har bristande tillgång till redan existerande läkemedel – exempelvis beroende på att de är för dyra, dåligt anpassade till den kliniska miljön eller på brister i hälso- och sjukvårdssystemet. Men problemet handlar också om att det saknas effektiva och anpassade läkemedel för många av de sjukdomar som drabbar fattiga människor i oproportionerligt hög grad. Till dessa problem kommer att resistensen mot antibiotika ökar dramatiskt i hela världen med allvarliga följder särskilt i fattiga länder där det vanligtvis inte finns tillgång till andra och tredje generationens läkemedel.

Sverige ska därför bidra till att öka tillgången till redan befintliga läkemedel men också till att stimulera utveckling av läkemedel mot sjukdomar där det idag saknas effektiva och anpassade läkemedel, diagnostik och vaccin.

Sverige ska förbättra tillgången till läkemedel bl.a. genom fortsatt stöd till den Globala Fonden mot hiv/aids, tuberkulos och malaria (GFATM). GFATM har vuxit mycket snabbt och har hittills kunnat stödja mer än 550 program i 136 länder. Med finansiering från GFATM har i dag 1,41 miljoner aidsjuka tillgång till bromsmedicin, nästan tre miljoner människor behandlas för tuberkulos och mer än 18 miljoner myggnät, särskilt behandlade för att motverka malaria, har distribuerats.

Sverige bidrar genom utbildningsinsatser till kapacitetsuppbyggnad på immaterialrättsens område, bl.a. med särskild inriktning på de minst utvecklade länderna. Sverige verkar för att den ändring i Trips-avtalet som möjliggör tvångslicensiering av patent för export av läkemedel till länder med akuta folkhälsoproblem och som saknar egen tillverkningskapacitet ska kunna utnyttjas fullt ut. Sverige stödjer även utvecklingsländernas ansträngningar att bygga kapacitet och att utarbeta nationell lagstiftning på området. Sverige har haft en aktiv roll, parallellt med diskussionerna i WTO, för framtagande av en EG-förordning om prisdifferentiering av läkemedel för att underlätta försäljning av läkemedel till lägre priser till utvecklingsländer. Sverige är också pådrivande i WHO:s mellanstatliga arbetsgrupp om hälsa, innovation och immaterialrätt. Arbetsgruppen har till uppgift att till 2008 ta fram en global strategi och handlingsplan för att förbättra tillgången till läkemedel i utvecklingsländerna bl.a. genom att stimulera behovsdriven forskning och utveckling om sjukdomar som oproportionerligt drabbar utvecklingsländerna.

Mål: Säkerställa fattiga människors tillgång till hållbara hälsosystem och nödvändiga läkemedel

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- inom den globala hälsoarkitekturen uppmärksamma frågor som rör stärkande av hälsosystem, bl.a. genom utbildning av hälsovårdspersonal och stöd till kapacitetsutveckling, inklusive system för kunskap och innovation samt utveckling och överföring av ny teknologi
- stödja användningen av Trips-avtalets flexibilitet inom EU, WTO och World Intellectual Property Organization (WIPO) samt driva frågan om tillgång till nödvändiga läkemedel i förhandlingarna om en global strategi och handlingsplan för hälsa, innovation och immaterialrätt
- delta i arbetet med att leva upp till åtaganden i deklarationen i FN:s generalförsamling om hiv/aids från år 2001 som uppdaterades 2006
- arbeta mot antimikrobiell resistens med fokus på antibiotikaresistens bl.a. genom att bidra till WHO:s strategiska arbete mot antibiotikaresistens
- fortsatt stödja klinisk prövning för vaccnutveckling gällande hiv/aids, malaria, tuberkulos och diarré- och luftvägssjukdomar.

2.6.2 Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder

System för tidig varning och snabba begränsningsåtgärder kan rädda liv och begränsa allvarliga konsekvenser för individ och samhälle.

Ett flertal händelser de senaste åren har visat på betydelsen och behovet av en stark beredskap och utvecklad global liksom nationell samordning inom smittskyddet. Sars och hotet om en influensapandemi är några exempel. Tidiga insatser kan rädda liv och begränsa andra allvarliga konsekvenser för individer och samhällen. Detta förutsätter samverkan

kring goda system för tidig varning och snabba begränsningsinsatser samt åtgärder för att systemen ska nå ut till regional och lokal nivå.

De fattigaste länderna saknar ofta system både för att identifiera och rapportera om nya hälsohot och för att kunna vidta åtgärder och rapportera om dessa. Människor i dessa länder drabbas därför särskilt hårt exempelvis av smittsamma sjukdomar.

I skyddet mot spridning av smittsamma sjukdomar är världens länder ömsesidigt beroende av varandra. Regeringen anser att internationellt samarbete är helt nödvändigt för att kunna hantera allvarliga hälsohot och förhindra global spridning av smittsamma sjukdomar. Länders olika begränsningsstrategier och åtgärder får effekter för andra. För att kunna ha ett effektivt samarbete måste långsiktiga epidemiologiska studier genomföras och övervakningssystem upprättas för både människors och djurs hälsa. Sådana system kan användas såväl i preventivt syfte som under en pågående smittspridning. Vidare behövs samarbete kring vilka begränsningsåtgärder som är effektiva och hur de genomförs.

Regeringen ska fortsätta stödja arbetet, särskilt inom WHO och övriga berörda delar av FN-systemet, som syftar till att stärka de globala systemen för att upptäcka och hantera plötsliga och allvariga hälsohot. WHO:s nya internationella hälsoreglemente (IHR) omfattar numera samtliga allvarliga hot mot människors hälsa som kan spridas mellan stater. Reglementet ställer krav på medlemsländerna att skyndsamt, senast inom 24 timmar, underrätta WHO om sådana misstänkta hot. WHO kan utfärda tillfälliga rekommendationer som reglerar vilka åtgärder berörda stater bör vidta mot resenärer, gods, transporter m.m. vid in- och utresor i landet. Via detta reglemente och de övervakningssystem som finns skapas ett effektivt system för att rapportera nya hälsohot som inträffar och vilka åtgärder som vidtas. Det globala samarbetet mot hälsohot har därmed en grundstruktur. Systemet förutsätter ett nära samarbete mellan WHO och närliggande organisationer som Världspannorganisationen för djurs hälsa (OIE) och FAO.

I kampen för global hälsa är det viktigt att göra kunskap tillgänglig om olika virus och sekvensdata så att denna kunskap kan användas för vaccinproduktion. Syftet är att få till stånd en långsiktig lösning som gynnar alla och som bidrar till en global långsiktig lösning när det gäller influensavaccinförsörjning. Sverige ska fortsatt stödja det internationella arbetet med att hitta effektiva system för virusdelning samt återföring av kunskap och nyttigheter även till de länder som drabbats av fågelinfluensa och som idag levererar virus för vaccinproduktion. Inom EU finns ett nära samarbete om hälsohot, inklusive ett nätverk för tidig varning. Sverige deltar aktivt i detta arbete och driver att dessa system ska kompletteras och stärkas den verksamhet som byggs upp inom WHO:s ram.

Mål: Snabba och effektiva system för tidig varning och snabba begränsningsåtgärder som kan vara operativa på regional och lokal nivå

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- i det internationella samarbetet inom FN, inklusive FAO och WHO, samt i EU-samarbetet verka för epidemiologiska studier, effektiva övervakningssystem för tidig varning och snabba begränsningsåtgärder samt för att dessa åtgärder utformas så att de kan användas på regional och lokal nivå
- fortsatt stödja arbetet med tillämpningen av det internationella hälsoreglementet (IHR)
- aktivt stödja WHO:s arbetet med att öka tillgången på läkemedel och vacciner för att förebygga en pandemisk influensa, särskilt i syfte att användas som en första begränsningsåtgärd
- fortsatt verka inom EU för effektiva system för samverkan i frågor rörande hälsohot och att arbetet sker på sådant sätt att ett sektorsövergripande samarbete främjas.

2.6.3 Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder

Satsning på unga kvinnors utbildning är enligt Världsbanken det mest effektiva sättet att förbättra hälsan i utvecklingsländerna.

För att möta de globala hoten mot människors hälsa krävs åtgärder som angriper de grundläggande orsakerna till ohälsa och för tidig död. Merparten av dessa insatser ligger utanför hälso- och sjukvården. FN:s millenniemål lyfter särskilt fram fattigdomsbekämpning, utbildning, tillgången till mat med bra näringsinnehåll och goda miljöförhållanden. Indirekt hälsofrämjande satsningar handlar om att skapa goda uppväxtvillkor för flickor och pojkar, säkra tillgång till utbildning, goda arbetsvillkor, en hållbar stads- och boendemiljö och en sund djurhållning och djurhälsa. Insatser inom dessa områden har ofta inte förbättrat hälsa som primärt syfte, men är avgörande för folkhälsan. Därför måste hälsa ses som en del av den breda utvecklingspolitiken där ansvaret för att motarbeta sjukdom och tidig död delas mellan flera samhällssektorer. Förebyggande åtgärder såsom undervisning i sexualkunskap, tester, rådgivning och smittspårning, att främja en hälsosam livsstil samt en mer förebyggande hälsovård, som inkluderar vacciner och mödra- och barnhälsovård, är också av stor betydelse.

Globalt sett har insikten om vikten av att arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande vuxit sig allt starkare under de senaste decennierna. Samtidigt är utmaningarna fortfarande många och anknyter i många avseenden till några av de svåraste utvecklingsfrågorna. Det handlar om ekonomisk och social ojämlikhet och att inte kunna vara öppna om sjukdomar, deras orsaker och vilka beteenden som är förknippade med risker, t.ex. maktförhållandet mellan kvinnor och män, rätten till sin sexualitet, diskriminering, reproduktiv hälsa samt konsekvenserna av livsstil och levnadsvanor.

Sverige har spelat en viktig roll internationellt i att visa på samspelet mellan hälsa och närliggande samhällssektorer. Sverige har varit aktivt i att utveckla det globala hälsofrämjande arbetet, genom att koppla hälsa till mänskliga rättigheter, att göra hälsa till en angelägenhet för alla samhällssektorer samt att bygga en folkhälsopolitik på

bestämningsfaktorer och samverkan mellan offentliga, privata och frivilliga aktörer. Skr. 2007/08:89

Regeringen kommer fortsätta att aktivt verka för att det globala förebyggande och hälsofrämjande arbetet förstärks och bygger på den senaste forskningen. Att bidra till hälsosamma levnadsvanor är en central del i detta arbete. Sverige kommer att fortsätta att bidra aktivt till WHO:s arbete mot icke-smittsamma sjukdomar. Sverige kommer också att fortsätta verka för att begränsa alkoholens skadeverkningar på global nivå genom att få till en global alkoholstrategi i WHO. Syftet med strategin är att hjälpa medlemsländerna att minska den alkoholrelaterade sjukdomsördan och de ekonomiska och sociala konsekvenserna av en skadlig alkoholkonsumtion. Sverige ska fortsätta verka för att WHO:s arbete med tobaksprevention, och dess globala ramkonvention om tobakskontroll, utformas utifrån utvecklingsländernas perspektiv.

Sverige ska verka för ökad samstämmighet inom WHO mellan central, regional och landnivå för det normativa förebyggande hälsoarbete som organisationen ansvarar för, liksom i förhållande till Världsbanken, regionala utvecklingsbanker och andra berörda organisationer inom den globala hälsoarkitekturen.

Flertalet av alla smittsamma sjukdomar härstammar från djur och uppkommer där djur och människor lever tätt tillsammans vilket kan ge upphov till t ex en pandemisk influensa med allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser. En framtida pandemi har därför med stor sannolikhet samband med djurhållningen i fattiga länder. Sverige ska därför genom FN och med särskild betoning på Afrika, bl.a. genom samarbete mellan FAO, WHO och OIE, fortsatt stödja det multilaterala arbetet för att förebygga och lindra effekterna av en förväntad pandemi.

Mål: Att med ökad fokusering och samstämmighet i Sveriges engagemang verka för att länders och internationella organisationers arbete med de faktorer som påverkar hälsan förstärks och anpassas till rådande kunskap

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- bidra till att förstärka det kunskapsbaserade hälsofrämjande arbetet i WHO
- aktivt verka för en global strategi på alkoholområdet och för att alkohol på ett tydligare sätt integreras i den reguljära verksamheten inom WHO
- verka för att utveckla och genomföra WHO:s ramkonvention om tobakskontroll
- verka för en ökad samstämmighet i Sveriges engagemang i det globala hälsoarbetet, i WHO:s normativa arbete på central, regional- och landnivå samt mellan Världsbanken, de regionala bankerna och andra berörda organisationer inom den globala hälsoarkitekturen
- stärka det förebyggande arbetet i bekämpningen av smittsamma sjukdomar, med utgångspunkt i den strategiska handlingsplanen mot smittsamma sjukdomar.

”Den huvudsakliga slutsatsen är... att samtidigt som politiken för global utveckling både nationellt och internationellt betraktas som en ytterst innovativ och prestigefylld strävan efter en samstämmig politik för utveckling har bristen på en tydlig operationalisering och ett tydligt politiskt ledarskap hindrat effektiviteten i genomförandet och lett till olika tolkningar inom olika delar av förvaltningen”

Evaluation Study on The EU Institutions & Member States' Mechanisms for Promoting Policy Coherence for Development: ECDPM

Samverkan och samstämmigt agerande för utveckling kräver politiskt ägarskap och riktade insatser för att säkerställa politikens genomförande. Det bekräftas av två internationella utvärderingar av den svenska politiken för global utveckling, dels av OECD:s utvecklingskommitté (DAC), dels av den ovan citerade internationella tankesmedjan European Centre for Development Policy Management (ECDPM) på uppdrag av EU:s utvärderingsorgan.

Regeringen betonar vikten av att fokusera både på politikens innehåll och dess genomförande. Utgångspunkten för nystarten av politiken för global utveckling är de sex globala utmaningar för vilka regeringen formulerat arton fokusområden. För varje fokusområde har mål som anger riktningen för det fortsatta arbetet formulerats. Med denna tydligare fokusering skapas förutsättningar för ett gemensamt ansvar och samlat agerande också för politikens genomförande. Fokusområdena är inte en uttömmande inventering av insatsområden utan syftar till att sätta kraft bakom genomförandet av samstämmighetspolitiken på ett fokuserat och konkret vis. För att öka utvecklingseffekten av regeringens politik som helhet ska synergier mellan olika politikområden maximeras och målkonflikter tydliggöras och hanteras.

Genomförandet av politiken för global utveckling (PGU) förutsätter *ett resultatorienterat arbete* inom regeringen, Regeringskansliet och berörda myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna. Det ställer krav på kapacitet och analys samt på effektivt nyttjande av befintliga system för beslut, styrning och internationellt påverkansarbete, framförallt inom ramen för EU. Konkreta verktyg, exempelvis för PGU-konsekvensbedömningar och institutionella lösningar, som samrådsgrupper mellan departement, måste finnas på plats till stöd för genomförandet. Kunskapen om den svenska politiken för global utveckling och analysen av vad politiken i praktiken innebär för olika politikområden måste stärkas. Myndigheter och utrikesrepresentationen utgör viktiga aktörer i genomförandet och ska involveras i ökad utsträckning. Ett *brett politiskt ägarskap* är centralt för att satsningar på t.ex. ökad kunskap och institutionella lösningar ska leda till ökat genomslag för politiken.

Genomförandet av politiken förutsätter också en ökad samverkan med andra länder och aktörer. EU spelar en särskilt central roll. Regeringen ska kraftfullt verka för att EU lever upp till sitt fördragsbundna åtagande att integrera ett utvecklingsperspektiv i alla beslut med påverkan på utvecklingsländer.

I det internationella arbetet ska Sverige verka för att *fler länder och multilaterala organisationer* tillämpar en helhetssyn i sitt arbete med globala utvecklingsfrågor genom att verka för samstämmighet och samverkan över politikområden. De multilaterala organisationerna är i sin kapacitet som mötesplatser, normsättare samt genomförare av internationella överenskommelser centrala i hanteringen av de globala utmaningarna och i arbetet för en rättvis och hållbar global utveckling. Sverige har en lång tradition av aktivt samarbete med de multilaterala organisationerna och är sedan många år en stor bidragsgivare till FN och de internationella finansiella institutionerna. Det svenska engagemanget i dessa organisationer ska stärkas genom en effektivare samordning mellan departement och berörda myndigheter. Regeringens strategi för det multilaterala utvecklingssamarbetet är av central betydelse i detta avseende och ska genomföras med full kraft. Med utgångspunkt i denna kommer regeringen att ta fram målstyrda strategier i syfte att stärka samstämmigheten och effektiviteten i det svenska agerandet gentemot dessa organisationer.

En nära samverkan med aktörer i Sverige och i våra samarbetsländer i utformandet och genomförandet av politiken stärker genomslaget ytterligare. Här spelar utbildning och forskning i Sverige en central roll. De utgör centrala komponenter för en ökad förståelse av globala utvecklingsprocesser. Regeringen anser att utbildning på alla nivåer så långt som möjligt bör genomsyras av ett globalt perspektiv. För att forsknings- och utbildningsinsatser ska vara framgångsrika krävs internationellt samarbete, inte minst med universitet och andra forskningsinstitutioner i utvecklingsländer. Forskningsinsatser vägs mot det samlade forskningsbehov som finns och som kommer att redovisas i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Genomförandet av politiken för global utveckling är regeringens gemensamma ansvar. Varje politikområde ansvarar för sitt bidrag till politikens övergripande mål om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Det betyder att politiken för global utveckling ska påverka hur politiken inom olika politikområden formuleras och genomförs och inte att målen för fokusområdena ersätter målen för olika politikområden. Rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling ska vara vägledande vid prioriteringar och utformning av den svenska politiken. Finansiering av de åtgärder som regeringen redovisar i skrivelsen innebär inga ökade utgifter utöver i statsbudgeten beräknade ramar. Biståndsministern har regeringens uppdrag att samordna politiken.

Vid sidan av målen för fokusområdena formuleras nu för första gången också enligt nedan mål för hur arbetet ska genomföras. Målen är styrande för hela regeringens och Regeringskansliets arbete med politiken för global utveckling med fokus på de sex globala utmaningarna.

3.1 Styrning, organisation och uppföljning

För att förstärka genomförandet av den svenska politiken för global utveckling, följa utvecklingen över tid och stimulera ett kontinuerligt lärande krävs en tydlig *resultatstyrning av arbetet*. Regeringskansliet ansvarar gemensamt för att omsätta målen för de arton fokusområdena

samt de specifika målen för genomförandet av politiken som anges i detta avsnitt, i befintliga processer för löpande politikutformning och verksamhetsstyrning. Målen för fokusområden anger på ett övergripande plan inriktningen för regeringens arbete över politikområden. Målen ska kopplas till befintliga processer för att omsätta politiken i bl.a. propositioner, verksamhetsplanering och myndighetsstyrning. För biståndet omsätts politiken även i policys, strategier och metodriktlinjer. Styrningen förutsätter att målen görs verksamhets specifika och uppföljningsbara genom att resultatindikatorer utvecklas för varje mål. Därigenom tydliggörs ansvarsförhållanden och samverkansformer inom och mellan olika politikområden i genomförandet av politiken. Detta arbete inleds nu inom Regeringskansliet.

Genomförandet av politiken och de globala utmaningarna kräver att *arbetet organiseras* för att stödja en nära samverkan inom Regeringskansliet och mellan Regeringskansliet och berörda myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna. Regeringen vidtar således åtgärder för att stärka arbetets organisation vilket exemplifieras nedan. Bl.a. kommer ett PGU-forum att inrättas inom Regeringskansliet med syftet att främja samstämmighet och synergier samt tydliggöra målkonflikter, så att dessa blir föremål för medvetna och övervägda politiska val.

Utlandsmyndigheternas potential för förverkligandet av den svenska politiken för global utveckling i Sveriges bilaterala relationer ska nyttjas fullt ut, framförallt i länder där diplomatin, handelsfrämjandet och biståndet verkar sida vid sida. Sveriges samarbetsstrategier för utvecklingssamarbetet är fortsatt styrande endast för biståndet, men kommer framöver i ökad utsträckning att spegla regeringens samlade engagemang i landet i syfte att stimulera samverkan mellan politikområden. Förutsättningarna för ökad samverkan mellan politikområden och svenska aktörer i Sveriges samarbetsländer har stärkts i och med regeringens beslut om landfokusering. Det gäller framförallt för länder med vilka Sverige ska bedriva så kallat selektivt samarbete. Där kommer en merpart av utvecklingssamarbetet att inriktas på att stimulera självbärande relationer som bidrar till fattigdomsbekämpning, så kallad aktörssamverkan, mellan en bred krets av aktörer i Sverige och samarbetslandet.

Regeringen kommer i samarbetsstrategierna för dessa länder att redogöra för inriktning och former för samarbetet. Som ett led i ansträngningarna att omsätta politiken för global utveckling i praktiken kommer ett pilotprojekt att genomföras för att ta fram en strategi för Sveriges samarbete med Sydafrika som inte är begränsat till enbart utvecklingssamarbete utan som omfattar huvuddelen av det svenska samarbetet med landet.

Med denna tydligare resultatstyrning stärks förutsättningarna för regeringen att på ett tydligt sätt redovisa resultat och lärdomar och löpande kommunicera politikens genomförande med riksdagen, svenska aktörer samt inom EU och internationellt. Dialogen med Sveriges samarbetsländer om samstämmighet för utveckling ska stärkas. Utvärderingar ska genomföras av såväl politikens genomförande som dess effekter. Regeringens löpande resultatredovisning till riksdagen föreslås ske vartannat år.

Mål: Ett resultatorienterat arbete med fokus på de sex globala utmaningarna för effektiv tillämpning och kontinuerligt lärande i genomförandet, inklusive rutiner och arbetsorganisation som säkerställer samstämmighet och samverkan mellan politikområden och mellan Regeringskansliet och berörda myndigheter

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- ta fram verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål och resultatindikatorer för arbetet med politiken för global utveckling inklusive utmaningarna och fokusområdena samt omsätta dessa i reguljära styrsystem och arbetsrutiner som tydliggör ansvarsfördelning och former för samverkan mellan olika politikområden
- uppdra åt berörda myndigheter att bidra till genomförandet av politiken
- inrätta ett PGU-forum under Utrikesdepartementets ledning i syfte att främja samstämmighet och synergier samt tydliggöra och hantera målkonflikter
- genomföra riktade utvärderingar av genomförandet av politiken som underlag för kommande resultatredovisningar och framtida politikutformning och som instrument för att stimulera kontinuerligt lärande
- redovisa resultaten av politiken till riksdagen år 2010 med fokus på de sex globala utmaningarna.
- genomföra ett pilotprojekt med att ta fram en strategi för Sveriges samarbete med Sydafrika som inte är begränsat till utvecklingssamarbetet.

3.2 Kunskap och analys inom Regeringskansliet

Kunskap och analys om global utveckling och dess drivkrafter måste integreras med olika politikområdets specifika sakkunskap. Det förutsätter en nära samverkan mellan departement och berörda myndigheter. På detta sätt sker ett ömsesidigt, kontinuerligt lärande där ett utvecklingsperspektiv präglad av kunnande och erfarenheter inom olika politikområden genomsyrar den samlade politiken.

När beslut inom ett politikområde bedöms ha en påverkan på målet om en rättvis och hållbar global utveckling ska en konsekvensanalys göras. Politikens två perspektiv – *rättighetsperspektivet* och *fattiga människors perspektiv på utveckling* - ska vara vägledande. Exempel på frågor som bör ställas är: Främjar eller motverkar beslutet respekten för mänskliga rättigheter i utvecklingsländer? Hur påverkar beslutet individer eller specifika grupper i utvecklingsländer? På vilket sätt har fattiga kvinnor och män varit delaktiga när beslut har fattats? Vilka andra politikområden berörs av frågan och kan synergier stärkas genom samverkan? Många myndigheter spelar en viktig och för regeringen stödjande roll i analys och bedömning av olika sakfrågor ur ett utvecklingsperspektiv.

Mål: Ökad kunskap inom regeringen och Regeringskansliet om den svenska politiken för global utveckling och om effekterna på målet för politiken för global utveckling av beslut och åtgärder inom olika politikområden

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- ta fram ett verktyg/manual för PGU-konsekvensbedömning som stöd för beredningsarbetet inom Regeringskansliet
- löpande utvärdera behovet av analys som underlag för arbetet med genomförandet av politiken kopplat till utmaningarna och fokusområden och för att kunna identifiera och hantera nya skärningspunkter mellan olika politikområden och den svenska politiken för global utveckling
- stödja och aktivt bidra till internationell policy-och metodutveckling kring effekterna av OECD-ländernas politik inom olika politikområden på utvecklingen i fattiga länder, såsom *Commitment to Development Index*
- genomföra specifika utbildningsinsatser kopplade till utmaningar/fokusområden och metodutveckling
- genom det under Utrikesdepartementets ledning inrättade internationella rådet för utvecklingspolitisk analys, Global Development Council, följa den internationella policyutvecklingen av relevans för den svenska politiken för global utveckling.

3.3 Samverkan med svenska aktörer

Genomförandet av den svenska politiken för global utveckling förutsätter en bred diskussion och ett brett deltagande från olika samhällsaktörer. Genom beslut om en policy för aktörssamverkan inom utvecklingssamarbete har regeringen satt fokus på vikten av att stimulera självbärande relationer mellan svenska aktörer och aktörer i utvecklingsländer som bidrar till en rättvis och hållbar global utveckling och fattigdomsbekämpning.

I syfte att främja en bred samhällsdialog i Sverige om politiken och dess genomförande avser regeringen att öka kunskapen om politiken för global utveckling. Inför behandlingen av regeringens skrivelse till riksdagen kommer regeringen i samarbete med riksdagen att inbjuda till en hearing med deltagande av företrädare från regeringen, riksdagsledamöter samt aktörer från olika delar av samhället, såsom forskare, företag, opinionsbildare och organisationer. Genom detta arrangemang genomförs riksdagens beslut från 2003 om att upprätta ett så kallat medborgarforum med företrädare från en bred krets av aktörer i syfte att främja en bred samhällsdialog om politiken för global utveckling.

Mål: Att stimulera ett brett deltagande och en bred diskussion bland olika samhällsaktörer i genomförandet av politiken för global utveckling

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- arbeta för att öka kunskapen om politiken för global utveckling och genomförandet av denna politik genom nya kommunikationskanaler
- tillsammans med riksdagen inbjuda till en hearing inför behandlingen av regeringens skrivelse till riksdagen om politiken för global utveckling.

3.4 EU

EU är en aktör med stora möjligheter att påverka och förändra den globala dagordningen. EU har ett fördragsbundet åtagande att främja samstämmighet för utveckling och beakta utvecklingsaspekter av beslut inom samtliga av gemenskapens politikområden med effekter för utvecklingsländer. Detta bekräftas i Lissabonfördraget. Upprättandet av EU:s gemensamma utrikestjänst skapar en viktig möjlighet att stärka EU som samstämmig aktör. Ett aktivt svenskt arbete inom EU med samstämmighet för utveckling är en förutsättning för att få internationellt genomslag för den svenska politiken för global utveckling.

Under Sveriges ordförandeskap hösten 2009 avlägger kommissionen sin andra rapport om Samstämmighet för utveckling. Regeringen kommer att arbeta aktivt tillsammans med kommissionen i framtagandet av denna rapport. Regeringen kommer under det svenska ordförandeskapet att noggrant följa resultaten av EU:s samstämmighetsarbete.

Mål: Att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

För att bidra till målet avser regeringen bl.a. att

- verka för att kommissionen och medlemsstaterna genomför åtaganden i rådslutsatser och rullande arbetsprogram för EU:s arbete med samstämmighet för utveckling
- verka för att beslut med bäring på utvecklingsländer har föregåtts av en konsekvensanalys av beslutets påverkan på utvecklingsländernas möjlighet att ta sig ur fattigdom.
- i samverkan med likasinnade länder verka för att ägarskapet för och kunskapen om samstämmighet för utveckling stärks inom medlemsstater, Rådet, Europaparlamentet och kommissionen.

4 Resultatredovisning sammanfattning

Nedan följer en sammanfattning av de resultat som uppnåtts i arbetet med politiken för global utveckling sedan den förra skrivelsen presenterades för riksdagen i maj 2006. Redovisningen bygger på de 65 mål som formulerades i 2005 och 2006 års skrivelser. Redovisningen är organiserad efter politikens huvuddrag såsom de har grupperats i tidigare skrivelser till Riksdagen.

4.1 Grundläggande värden

4.1.1 Respekt för de mänskliga rättigheterna

Respekt för mänskliga rättigheter är en grundläggande förutsättning för en rättvis och hållbar global utveckling. Regeringen driver en resultatriktad politik, både nationellt och genom EU samt regionala och internationella organisationer, för att stärka efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna.

Sverige arbetar för att förbättra integreringen av ett rättighetsperspektiv i FN:s och de internationella finansiella institutionernas verksamhet. Arbetet har bl.a. bidragit till att generalförsamlingen 2006 inrättade *ett nytt råd för mänskliga rättigheter* som under sitt inledande arbete uppmärksammat allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i bl.a. Sudan och Burma. Sverige har arbetat för *dödsstraffets avskaffande* vilket hösten 2007 bidrog till en FN-resolution som uppmanade de stater som fortsatt tillämpar dödsstraffet att införa ett moratorium. Regeringen har även bidragit till, och undertecknat, FN:s konventioner om *rättigheter för personer med funktionshinder och personer som har blivit utsatta för påtvingande försvinnanden*. Inom EU verkar Sverige för att mänskliga rättigheter mer effektivt ska genomsyra *EU:s yttre förbindelser* och verksamhet vilket bl.a. har resulterat i antagandet av ett självständigt instrument för att finansiera enskilda organisationers arbete med demokrati och mänskliga rättigheter i tredje land. Sverige har, bl.a. inom WHO, arbetat aktivt för att försvara kvinnors, flickors och ungdomars *sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter*. Bl.a. tack vare regeringens stöd erhöll RFSL medlemskap i FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) i juni 2007. För att mänskliga rättigheter ska ges ökat utrymme och genomslag inom *Världsbanken* har regeringen bl.a. givit stöd till flera initiativ och insatser på jämställdhetsområdet samt arbetat aktivt för att etablera en fond för mänskliga rättigheter. Sveriges stöd till Internationella arbetsorganisationen (ILO) bidrar till att stärka respekten för arbetstagares mänskliga rättigheter. Regeringen har uppmärksammat *enskilda staters efterlevnad av de mänskliga*

rättigheterna genom bl.a. särskilda landdialoger och i de årliga offentliga rapporterna om mänskliga rättigheter. Skr. 2007/08:89

Regeringen bedömer att ett samlat och målmedvetet arbete från Sveriges och det övriga internationella samfundets sida har bidragit till att människor världen över bättre har kunnat åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Arbetet inom FN och andra multilaterala forum ger Sverige möjlighet att befästa normbildningen på området och verka för en samlad ansats från det internationella samfundets sida. På egen hand och genom EU har regeringen dragit nytta av deltagande i politikutvecklingen på området, påverkansarbete gentemot enskilda stater, utvecklingssamarbetet, handelspolitiken m.m. Utfallet bör underbyggas av regeringens förstärkta målsättning enligt skrivelse (2007/08:109) Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik, att de mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla politikområden.

4.1.2 Demokrati och god samhällsstyrning

Regeringens demokratifrämjande arbete syftar till att skapa förutsättningar för kvinnor och män, flickor och pojkar att påverka och förbättra sina levnadsvillkor genom att de ges reella möjligheter att ha kunskap om, våga hävda och utöva sina politiska och medborgerliga rättigheter och därigenom skaffa sig inflytande över sin livssituation.

Sverige har beslutat att ekonomiskt stödja *FN:s fond för demokratifrämjande insatser*, en av flera aktörer på demokratiområdet som uppbär svenskt stöd. Sverige arbetar för att öka inflytandet för de fattigaste länderna i de internationella finansiella institutionerna. Genom ett beslut 2006 tilldelades några särskilt underrepresenterade länder i IMF en kvotahöjning för att öka deras röststyrka och inflytande. Sverige var bland de starkaste förespråkarna för den Världsbanksstrategi för god samhällsstyrning och korruptionsbekämpning som antogs våren 2007. Sverige har under 2007 även tillträtt FN:s konvention mot korruption. Sida har utarbetat maktanalyser om formella och informella maktstrukturer i samarbetsländer vilket resulterat i att Sverige lättare kan identifiera strategiska aktörer med en tydlig fattigdomsinriktad agenda. Inom ramen för FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (UNESCO:s) arbete har regeringen beslutat att Sverige ska verka för att tydligare framhålla frågor som berör yttrande- och pressfrihet, tillgång till kunskap och information för alla samt respekt för kulturell och språklig mångfald. Under 2006 beviljades ett antal aktörer inom det civila samhället stöd från Regeringskansliet, ett flertal seminarier anordnades som bidrog till att bredda och fördjupa det svenska civila samhällets engagemang för politiken för global utveckling.

Regeringen bedömer att den tematiska prioriteringen av demokrati och mänskliga rättigheter inom utvecklingssamarbetet, det internationella samarbetet mot den gränsöverskridande brottsligheten samt stödet till det civila samhället har skapat goda förutsättningar för ett mer samlat svenskt agerande för att främja en demokratisk utveckling i våra samarbetsländer.

Jämställdhet och lika villkor och möjligheter mellan könen är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det handlar både om rättvisa och alla människors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och om effektiv fattigdomsbekämpning.

Regeringen har förstärkt arbetet med att föra in ett jämställdhetsperspektiv i internationella organisationers policies, verksamhetsplaner, riktlinjer och beslut. Under 2006 och 2007 har till exempel Sveriges aktiva och pådrivande insatser i mellanstatliga förhandlingar resulterat i att perspektivet för första gången finns med i flera tematiska FN-resolutioner, såsom resolutionen i Generalförsamlingens tredje utskott om hjälp till flyktingar i Afrika. Sverige har lyft fram vikten av det förebyggande arbete i bekämpningen av människohandel. För första gången finns människohandel på den politiska dagordningen i Ukraina och informationskampanjer har genomförts. Den svenska sexköpslagen har lyfts fram som ett exempel på förebyggande arbete och bekämpande av efterfrågan på sexuella tjänster vid olika internationella konferenser och möten. Resultatet har blivit att Sverige har påverkat debatten i många länder och att flera länder har infört eller bereder liknande lagstiftning. En omorganisering av Kommerskollegium har underlättat arbetet med att uppmärksamma och analysera kopplingarna mellan handel och jämställdhet.

Regeringen bedömer att Sveriges bidrag internationellt till jämställdhet och bättre villkor och möjligheter för kvinnor och flickor inom ramen för en rättvis och hållbar global utveckling har förstärkts inom flera politikområden. En intern utvärdering visar att förutsättningarna för att uppnå målet om att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra hela regeringens politik har förbättrats.

4.2 Hållbar utveckling

4.2.1 Hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön

Hållbart nyttjande av naturresurser, omsorg om miljön samt hållbar konsumtion och produktion är centrala förutsättningar för en rättvis och hållbar global utveckling. På grund av miljöfrågornas gränsöverskridande karaktär fordras samverkan mellan den nationella politiken för hållbar utveckling och politiken för global utveckling.

Regeringen lägger stor vikt vid miljö- och klimatfrågorna. Bl.a. har miljö och klimat identifierats som ett av tre prioriterade områden inom det svenska utvecklingssamarbetet under mandatperioden. Negativa effekter av klimatförändringarna drabbar fattiga människor i fattiga länder hårdast. Med den insikten som utgångspunkt lanserade regeringen hösten 2007 en kommission som ska arbeta med klimatförändringar och utveckling med ett särskilt fokus på att leverera rekommendationer om hur biståndet bättre kan bidra till att hantera effekter av klimatförändringar. Klimatförändringarna innebär stora påfrestningar på

den biologiska mångfalden i jord- och skogsbruket liksom i fisket. För att trygga livsmedelsförsörjningen för människor i utvecklingsländerna som är särskilt beroende av de lokala naturresurserna, är det därför viktigt att bevara den biologiska mångfalden. Regeringen har aktivt verkat för att FAO:s Kommission för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som tidigare hanterat endast växtgenetiska resurser, antog i juni 2007 ett tioårigt arbetsprogram där även skogs- och fiskgenetiska resurser prioriteras. Sverige har även deltagit i arbetet med den globala handlingsplanen för husdjursgenetiska resurser, som antogs i september 2007.

Sverige är pådrivande internationellt för att se till att handelspolitiken bidrar till det globala klimatarbetet vilket bl.a. resulterat i att hållbar utveckling behandlas i EU-kommissionens pågående frihandelsförhandlingar med Asien. Inför FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) i maj 2007 verkade regeringen för att integrera aspekter om hållbar konsumtion och produktion i CSD-cykelnas olika teman. Detta resulterade i påverkan av EU:s positioner samt dialoger med andra länder, bl.a. USA och Ryssland. Sverige har under 2007 bibehållit sitt ekonomiska stöd till deltagare från utvecklingsländer vid miljömöten och andra internationella miljö- och klimatrelaterade processer. Sveriges stöd har lett till att fler utvecklingsländer kan medverka vid multilaterala förhandlingar vilket främjar effektivitet och förankring av resultat i internationella processer. Inom utvecklingssamarbetet stödjer Sverige tex. ett program som har möjliggjort en snabbare start av arbetet med den globala kemikaliestrategin i utvecklingsländer samt en rad initiativ för att bevara, hållbart nyttja och rättvist fördela vinsterna av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Regeringen konstaterar att debatten om de klimat- och miljöproblem världen och Sverige står inför intensifierats. Insikten om att dessa frågor kräver ett globalt samarbete samt en samverkan mellan olika politikområden har också ökat i samhället. Sveriges insatser har bidragit till att uppmärksamma vikten av samstämmighet mellan miljö och utveckling. Att Sverige lyckats minska utsläppen parallellt med god tillväxt i ekonomin, är en viktig erfarenhet att dela med andra länder.

4.2.2 Ekonomisk tillväxt

För att uppnå ökat välstånd och varaktigt minska fattigdomen är ekonomisk tillväxt en grundläggande och central förutsättning. Regeringen anser att ett ekonomiskt klimat som gynnar utvecklingsfrämjande investeringar, frihandel och ökad kapacitet i utvecklingsländerna att dra nytta av detta är ett av de mest effektiva instrumenten i arbetet för en rättvis och hållbar global utveckling.

Sverige arbetar för att de fattigaste länderna ska uppnå en långsiktig skuldållbarhet och har under resultatperioden skrivit av sin andel av de bilaterala fordringarna på Kamerun och Malawi. För att stötta transitionsländernas övergång till marknadsekonomi har regeringen bl.a. ett samarbetsprogram med det ryska finansdepartementet vilket har resulterat i särskilt intressanta resultat på skattesidan. Sveriges

ordförandeskap i sammanslutningen för investeringsfrämjande myndigheter och det svenska ekonomiska stödet för att stimulera etablering av och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter i utvecklingsländer har bidragit till att stärka investeringsfrämjande myndigheter i flera utvecklingsländer. Regeringen arbetar aktivt för att svenska investeringar ska bidra till en rättvis och hållbar utveckling, bl.a. har samarbetet med Kina lett till en bred dialog kring handel och globalisering.

Regeringen verkar för att fattiga länder ska få ökat marknadstillträde vilket bl.a. har resulterat i att EU enats om tull- och kvotafritt tillträde för samtliga varor från länder i Afrika, Västindien och Stilla Havet (de s.k. AVS-länderna) inom ramen för ekonomiska partnerskapsavtal med dessa länder, med undantag av tillfälliga övergångsperioder för socker och ris. Sverige har under 2006 och 2007 varit pådrivande för nya, enklare och mer utvecklingsvänliga ursprungsregler i EU. Arbetet har bidragit till förslag till förenklingar och förbättringar i avtal med vissa utvecklingsländer har presenterats gällande produkter av betydelse för fattiga länder. Regeringen var även pådrivande inom EU för förhandlingar om regionala frihandelsavtal. EU har nu inlett sådana förhandlingar med bl.a. Centralamerika och Andinska gemenskapen. Vidare har regeringen fortsatt verka inom ramen för avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder i WTO för att möjliggöra en ökning av utvecklingsländernas export av livsmedelsprodukter.

Hösten 2006 invigdes och etablerades ett afrikanskt handelsinstitut i Tanzania som finansieras med svenska medel för att stärka afrikanska experters handelspolitiska kompetens. Sverige stod i september 2007 värd för en internationell konferens för ökade resurser till ett samarbete som bistår utvecklingsländer i deras arbete med att ta fram utvecklingsfrämjande handelsstrategier, integrera dessa i de nationella strategier för fattigdomsminskning samt stärka givarsamordningen. Sverige har också varit pådrivande inom EU med att förstärka och förbättra det handelsrelaterade biståndet. Hälsofrågor har fått allt större betydelse i handelssammanhang till följd av att den globala handeln med jordbruks- och livsmedelsprodukter ökat mellan länder. Sverige har bidragit med stöd för att underlätta utvecklingsländers deltagande i Codex Alimentarius-arbetet. Härigenom har deras behov av kompetensutveckling och möjligheter att leva upp till andra länders krav och standarder kunnat mötas. Vidare har regeringen fortsatt verkat inom ramen för avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder i WTO för att möjliggöra en ökning av u-ländernas export av livsmedelsprodukter.

Regeringen bedömer att Sveriges arbete på området har bidragit till ett flertal resultat. Utvecklingsländernas aktiva deltagande i handelsförhandlingarna samt deras möjligheter att dra nytta av existerande marknadstillträde har ökat och förslag finns nu till bättre och mer utvecklingsvänliga ursprungsregler inom EU. Framsteg i Doha-förhandlingarna har gjorts under 2007 men mycket arbete återstår.

Social trygghet, god hälsa och utbildning ökar möjligheterna för fattiga kvinnor och flickor, liksom män och pojkar att komma ur fattigdomen och varaktigt kunna förbättra sina livsvillkor.

Inom EU är Sverige drivande i arbetet med att främja migrationens positiva effekter för utveckling och att motverka de negativa konsekvenserna. Sverige var bl.a. aktivt engagerat i framtagandet av rådslutsatser om samstämmighet mellan migrations- och utvecklingspolitik som antogs i november 2007. Sverige hade också ett stort engagemang i det första mötet med det globala forumet för migration och utveckling (GFMD) i Bryssel i juli 2007, bl.a. genom att ansvara för en rundabordsdiskussion om samstämmighet mellan migrationspolitik och andra relevanta politikområden. Sverige har arbetat för att hantera krisen i utvecklingsländernas försörjning av utbildad hälsovårdspersonal genom att medverka till att EU antagit en handlingsplan och verkat för en europeisk uppförandekod vid rekrytering av utbildad hälsovårdspersonal från utvecklingsländer. Sverige har också initierat och utvecklat ett nordisk-baltiskt projekt för stöd, skydd, säkert återvändande och rehabilitering av kvinnor som fallit offer för människohandel för sexuella ändamål. Regeringens arbete med global folkhälsa har bl.a. resulterat i ett fortsatt, aktivt engagemang i kampen mot spridning av smittsamma sjukdomar, bl.a. genom deltagande i WHO:s, FAO:s och OIE:s insatser mot fågelinfluensa. Sida ingick år 2006 ett nytt treårigt avtal med Globala vaccinalliansen (GAVI). Vid en konferens om hiv/aids i Tyskland i mars 2007 agerade Sverige framgångsrikt för att sambanden mellan hiv/aids prevention och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, ska utgöra grunden för utformningen av policies, strategier och program. Sverige har också agerat inom WHO under en lång rad av år för att tydliggöra den globala sjukdomsbördan. En bred utbildningspolitik och ett livslångt lärande står högt på regeringens agenda vilket har resulterat i ett antal utbytes-, samarbets- och stipendieprogram och bidrag till forskning om hållbar utveckling.

Regeringen bedömer att arbetet med att främja synergier mellan migrationspolitiken och relevanta delar av andra politikområden ökar utvecklingseffekterna av migration. Regeringen bedömer också att Sveriges engagemang i arbetet med att finna hållbara lösningar på svåra flyktingsituationer har givit resultat. Sverige har fortsatt sin medverkan i arbetet med att bibehålla och utveckla den globala anpassningsförmågan till det föränderliga internationella sjukdomspanoramats, både avseende smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar. Insatserna för att öka rörligheten mellan svenska och internationella studenter och lärosäten har haft effekt och den globala dimensionen i högskolors och universitet har stärkts.

4.3.1 Konflikt hantering och säkerhet

Väpnade konflikter utgör idag ett av de främsta hoten mot utveckling. Samtidigt är brist på utveckling en grogrund för instabilitet och konflikt. Regeringen arbetar på flera sätt, både nationellt och genom internationella policyskapande organ, för att förebygga konflikter, hantera kriser och främja varaktig fred med ett tydligt utvecklingsperspektiv.

Sverige har mycket aktivt deltagit i de förhandlingar som ledde fram till EU:s rådslutsatser i november 2007 om större koordinering och pellaröverskridande samarbete beträffande säkerhet och utveckling liksom ett samstämt agerande vid hanteringen av s.k. sviktande situationer. Hösten 2007 arrangerade regeringen även ett internationellt seminarium för att öka kunskapen och medvetenheten om sviktande situationer. Sverige är år 2007 största givaren till FN:s s.k. klusterappell som främst syftar till en förtydligad och förutsägbar arbetsfördelning inom det humanitära biståndet. Ett av klustren syftar särskilt till att överbrygga klyftan mellan humanitär hjälp och mer långsiktiga insatser. Regeringen har genomfört ett inriktningsarbete avseende svenska bidrag till säkerhetssektorreform (SSR) vilket har resulterat i en skrivelse om hur Sverige på ett samordnat sätt ska agera samfällt vid SSR insatser. Genom att bl.a. anta en nationell uppförandekod, genomföra utbildning av militär personal och tillsätta jämställdhetsrådgivare respektive utvecklingsrådgivare arbetar regeringen för att integrera ett jämställdhetsperspektiv, liksom att bygga broar mellan säkerhet och utveckling, i alla militära insatser. Sverige bidrar aktivt till genomförandet av FN:s globala strategi mot terrorism, liksom till EU:s strategi mot terrorism och har inom ramen för dessa finansierat och genomfört ett antal utbildningsinsatser inom rättsväsendet i utvecklingsländer. Det har bidragit till att skapa en större respekt för mänskliga rättigheter och institutionell utveckling i våra mottagarländer. Sverige har även bidragit till projekt med syfte att motverka spridningen av små och lätta vapen.

Sveriges insatser för att hantera konflikters alla faser har resulterat i direkta insatser i konflikt- och postkonfliktländer där svensk personal utfört freds och säkerhetsstabiliserande insatser. Sverige har även fortsatt ansträngningarna att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet såväl nationellt som i FN, EU, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och andra internationella och nationella sammanhang.

4.3.2 Globala gemensamma nyttigheter

Med globala gemensamma nyttigheter menas de växande antal frågor som kräver åtgärder bortom nationella gränser, till exempel en god miljö, finansiell stabilitet, begränsningar av smittsamma sjukdomar och frånvaro av internationell terrorism.

Den internationella arbetsgrupp som på svenskt initiativ bildades för att undersöka globala gemensamma nyttigheter och utmaningar presenterade i september 2006 sin slutrapport vilken bidrog till att ge frågorna ökad uppmärksamhet internationellt. Regeringen ger finansiellt stöd till ett antal aktörer som arbetar för att öka kunskapen om utvecklingsfrågor. Genom exempelvis stödet till OECD Development Centre bidrar Sverige till ett forum för dialog och policyanalys inom ett helt spektra av utvecklingsrelevanta områden.

Regeringen bedömer att Sverige har bidragit till att lyfta frågorna högre på den internationella agendan, och till en ökad diskussion om vikten av att hitta sätt att hantera gemensamma globala utmaningar. Ökade resurser läggs också på vissa av de centrala utmaningarna, främst klimatförändringarna.

4.4 Slutsats

Resultatredovisningen ger en god bild av hur Sverige sedan maj 2006 inom ramen för olika politikområden bidrar till en rättvis och hållbar global utveckling. Svenska ansträngningar har bidragit till en rättvis och hållbar global utveckling på ett stort antal områden. Flera av de aktiviteter och insatser som återfinns i resultatredovisningen är pågående processer av långsiktig karaktär inom ramen för multilaterala organisationer. Resultaten, liksom det direkta svenska bidraget till dessa, kan därför ibland vara svåra att mäta och saknar ofta direkt koppling till den svenska politiken för global utveckling.

Redovisningen visar samtidigt att det saknats fokus och en strategisk styrning av verksamheten. Det är svårt att se hur arbetet för ökad samstämmighet har utvecklats över tid och hur olika politikområden har samverkat för att stärka samstämmigheten och det samlade svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling. Eftersom mål saknats för politikens genomförande så har det inte varit möjligt att följa hur exempelvis kunskapen om politiken för global utveckling har utvecklats.

Regeringens slutsats från årets och tidigare års resultatredovisning är att genomförandet av politiken, och därmed de resultat som kan redovisas, har begränsats dels av antalet mål, dels delvis bristande relevans och styrvärde för flera av de 65 målen.

Bilaga - Förklaring till förekommande förkortningar

AERC	African Economic Research Consortium
ATT	Arms Trade Treaty
AVS	78 länder i Afrika, Västindien och Stillahavsregionen
CBD	Konventionen om biologisk mångfald
CCW	FN:s vapenkonvention
CEDAW	Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
CODESRIA	Council for the Development of Social Science Research in Africa
CoE	Europarådet
CSD	FN:s kommission för hållbar utveckling
CSR	Företags sociala och miljömässiga ansvar
DDI	Diamond Development Initiative
DDR	Avväpning, demobilisering och återanpassning av f.d. kombattanter
DfID	Storbritanniens biståndsorganisation
DPKO	FN:s enhet för fredsbevarande operationer
EBRD	Europeiska utvecklingsbanken
ECBI	European Capacity Building Initiative
ECDPM	European Centre for Development Policy Management
ECOSOC	FN:s ekonomiska och sociala råd
EFA	Education for All
EIDHR	EU:s stöd för demokrati och mänskliga rättigheter
EKN	Exportkreditnämnden
EPA-avtal	Ekonomiska partnerskapsavtal
EU	Europeiska unionen
Europol	Europeiska unionens brottsbekämpande myndighet
FAO	FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation
FN	Förenta nationerna
FTI	Fast Track Initiative
GAVI	Globala vaccinalliansen
GDN	Global Development Network
GFATM	Globala fonden mot hiv/aids, tuberkulos och malaria
GFMD	Globala forumet för migration och utveckling
GPG	Globala gemensamma nyttigheter
GSP	EU:s tullpreferenssystem
HBT-personer	Homosexuella, bisexuella och transpersoner
HCFC	Hydrochlorofluorocarbon
HIPC	Tungt skuldsatta fattiga länder
ICPD	FN:s konferens i Kairo 1994 om befolkning och utveckling
IDEA	Internationella institutet för demokrati och fria val
IFFIm	Internationell finansieringsfacilitet för immunisering
IHR	WHO:s internationella hälsoreglemente

IISD	Internationella institutet för hållbar utveckling	Skr. 2007/08:89
ILO	Internationella arbetsorganisationen	Bilaga 2
IMF	Internationella valutafonden	
INSTEC	Indo-Swedish Cooperation on Technical Research and Education	
IOM	Internationella migrationsorganisationen	
IPEC	Internationella programmet av avskaffandet av barnarbete	
IPPC	Internationella växtskyddskonventionen	
ISA	Invest in Sweden Agency. Myndighet som medverkar till att öka de utländska investeringarna i Sverige	
ISAF	International Security Assistance Force	
KAKI	Kommittén för arbetskraftsinvandring	
MOU	Memorandum of Understanding	
NGO	Icke-statlig organisation	
OECD	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling	
OECD/DAC	OECD:s utvecklingskommitté	
OHCHR	FN:s kontor för mänskliga rättigheter	
OIE	Världsförbundet för djurs hälsa	
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	
REACH	Registration, Evaluation, Authorization of Chemicals	
RPP	Regionala pilotskyddsprogram	
RFSL	Riksförbundet för sexuellt likaberättigande arbetar för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter	
SAICM	Globala kemikaliestrategin	
SALW	Handlingsprogrammet om små och lätta vapen	
SEK	Svensk exportkredit	
SMI	Smittskyddsinstitutet	
SRHR	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	
SSR	Säkerhetssektorreforminsatser	
Trips	Avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätt	
UNCTAD	FN:s konferens för handel och utveckling	
UNDEF	Fonden för demokratiframjande insatser	
UNDP	FN:s utvecklingsprogram	
UNEP	FN:s miljöprogram	
UNFCCC	FN:s klimatkonferens	
UN-HABITAT	FN:s boendeprogram	
UNHCR	FN:s flyktingkommissariat	
UNODC	FN:s organ mot brott och narkotika	
VIF	Världsinfektionsfonden	
WAIPA	Sammanlutningen för investeringsfrämjande myndigheter	
WHO	Världshälsoorganisationen	
WIPO	World Intellectual Property Organization	
WTO	Världshandelsorganisationen	
WUF	World Urban Forum	
YPARD	Young Professionals Platform for Agricultural Research for Development	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Ask, Leijonborg, Hägglund, Björklund, Carlsson, Malmström, Sabuni, Billström, Björling

Föredragande: statsrådet Carlsson

Regeringen beslutar skrivelse Sveriges politik för global utveckling

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet